

Barn- och utbildningsnämnden

§ 28

Skolområde Munsö och Sundby (BUN20/73)

Beslut

Barn- och utbildningsnämnden beslutar att överlämna ärendet till kommunstyrelsen för behandling, med önskemålet från majoriteten i nämnden att ärendet därefter ska gå vidare för behandling till kommunfullmäktige.

Yrkanden

Ordförande Sivert Åkerljung (KD) yrkar på att ärendet ska avgöras idag.

Johan Hammarström (S), Anette de Ron (S), Eva Sydhoff Henriksen (L), Robin Fondberg (L), Stefan Björn (Ö) och Ulrika Sandin (MP) yrkar på att ärendet ska avgöras av kommunfullmäktige.

Propositionsordning

Ordförande Sivert Åkerljung (KD) ställer yrkandena under proposition och finner att barn- och utbildningsnämnden beslutar att avgöra ärendet i idag.

Omröstning

Omröstning begärs av Ulrika Sandin (MP) och ska genomföras.

Omröstningsproposition

Den som yrkar att ärendet ska avgöras idag röstar Ja.

Den som yrkar att ärendet ska avgöras i kommunfullmäktige röstar Nej.

Omröstningsresultat

7 ledamöter röstar nej, 6 röstar ja, ingen avstår. Ordföranden finner därmed att barn- och utbildningsnämnden överlämnar ärendet till kommunstyrelsen för behandling.

Mötet ajourneras i tio minuter.

Sammanfattning

Ekerö växer och förtätas, främst i huvudorterna i och med planerade bostadsbyggen och framväxande infrastruktur i regionen. Samtidigt har elevunderlaget minskat de senaste åren på Munsö och Sundby skolor med organisatoriska utmaningar, viss svårighet att rekrytera behörig personal samt stora ekonomiska underskott som följd. Med två relativt små enheter som Munsö och Sundby skolor utgör finns idag svårigheter med att säkerställa de krav som ställs utifrån skollag och läroplaner samt

Barn- och utbildningsnämnden

tillgodose en utvecklande skolkultur.

Mot denna bakgrund har Barn- och utbildningsförvaltningen utrett hur framtida befolkningsutveckling och skolbyggen inom Ekerö tätort kommer att påverka skolorna i Munsö och Sundby. Syftet är att skapa bästa möjliga skolorganisation för enheten med hög kvalitet i undervisningen, väl utvecklade kollegiala strukturer, en god och tillgänglig lärmiljö tillsammans med en långsiktig ekonomisk stabilitet. Utredningen har också genomförts med anledning av det uppdrag som förvaltningen fick i samband med Barn- och utbildningsnämnden driftbudget 2020 (med inriktning 2021-2022) där en översyn av de kommunala enheternas organisation för att eventuellt möjliggöra stordriftsfördelar skulle genomföras 2020.

Utredningen beskriver ett antal alternativa scenarier för hur enheten Munsö och Sundby skolor kan organiseras. Varje scenario omfattar en analys av vilka konsekvenserna blir med varje förslag avseende bland annat elever, personal, undervisning, ekonomi och skolskjuts.

Utredningen visar bland annat att det idag finns vissa svårigheter med att nå de lagstadgade kraven på en god undervisning av hög kvalitet. Det kräver behöriga lärare, vilket redan idag till viss del saknas och troligen kommer att bli än svårare att rekrytera framöver. Bristande elevunderlag skapar både organisatoriska och ekonomiska svårigheter idag, men på längre sikt riskerar situationen att förvärras om inga åtgärder vidtas. Framtida minskade budgetramar, ökade personalkostnader, hyror och andra fasta kostnader samtidigt som elevunderlaget inte ökar i den utsträckning som krävs medför också att skolorganisationen måste förändras.

Sammantaget gör Barn- och utbildningsförvaltningen bedömningen att genom att samorganisera Munsö och Sundby skolor enligt scenario 1 i utredningen kan Ekerö kommun skapa en stark och hållbar skola utifrån både kvalitet och ekonomi.

Beslutsunderlag

- Tjänsteutlåtande - utredning skolområde Munsö och Sundby
- PM - Utredning skolområde Munsö och Sundby
- Bilaga 1 - Demografi och skolskjuts
- Bilaga 2 - Ekonomiska förutsättningar
- Bilaga 3 Barnkonsekvensanalys
- Presentation skolområde Munsö-Sundby

Expedieras till

Barn- och utbildningsförvaltningen
Ekonomienheten
HR-enheten
IT-enheten
Kansliet
Fastighetskontoret
Socialkontoret

Barn- och utbildningsnämnden

Kultur- och fritidsförvaltningen
Kommunikationsenheten
Säkerhetsenheten

Paragrafen är justerad

Johannes Pålsson
Förvaltningschef barn- och utbildningsförvaltningen

Barn- och
utbildningsnämnden

Tjänsteutlåtande - utredning skolområde Munsö och Sundby

Dnr BUN20/73

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden beslutar att från och med läsåret 2020/2021 organisera resultatenheter Munsö och Sundby skolor till Sundby skolas lokaler.

Sammanfattning av ärendet

Ekerö växer och förtätas, främst i huvudorterna i och med planerade bostadsbyggen och framväxande infrastruktur i regionen. Samtidigt har elevunderlaget minskat de senaste åren på Munsö och Sundby skolor med organisatoriska utmaningar, viss svårighet att rekrytera behörig personal samt stora ekonomiska underskott som följd. Med två relativt små enheter som Munsö och Sundby skolor utgör finns idag svårigheter med att säkerställa de krav som ställs utifrån skollag och läroplaner samt tillgodose en utvecklande skolkultur.

Mot denna bakgrund har Barn- och utbildningsförvaltningen utrett hur framtida befolkningsutveckling och skolbyggen inom Ekerö tätort kommer att påverka skolorna i Munsö och Sundby. Syftet är att skapa bästa möjliga skolorganisation för enheten med hög kvalitet i undervisningen, väl utvecklade kollegiala strukturer, en god och tillgänglig lärmiljö tillsammans med en långsiktig ekonomisk stabilitet. Utredningen har också genomförts med anledning av det uppdrag som förvaltningen fick i samband med Barn- och utbildningsnämnden driftbudget 2020 (med inriktning 2021-2022) där en översyn av de kommunala enheternas organisation för att eventuellt möjliggöra stordriftsfördelar skulle genomföras 2020.

Utredningen beskriver ett antal alternativa scenarier för hur enheten Munsö och Sundby skolor kan organiseras. Varje scenario omfattar en analys av vilka konsekvenserna blir med varje förslag avseende bland annat elever, personal, undervisning, ekonomi och skolskjuts.

Utredningen visar bland annat att det idag finns vissa svårigheter med att nå de lagstadgade kraven på en god undervisning av hög kvalitet. Det kräver behöriga lärare, vilket redan idag till viss del saknas och troligen kommer att bli än svårare att rekrytera framöver. Bristande elevunderlag skapar både organisatoriska och ekonomiska svårigheter idag, men på längre sikt riskerar situationen att förvärras om inga åtgärder vidtas. Framtida minskade budgetramar, ökade personalkostnader, hyror och andra fasta kostnader samtidigt som

elevunderlaget inte ökar i den utsträckning som krävs medför också att skolorganisationen måste förändras.

Sammantaget gör Barn- och utbildningsförvaltningen bedömningen att genom att samorganisera Munsö och Sundby skolor enligt scenario 1 i utredningen kan Ekerö kommun skapa en stark och hållbar skola utifrån både kvalitet och ekonomi.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande - Utredning om skolområde - Sundby och Munsö, Dnr BUN20/73
PM - Utredning om skolområde - Sundby och Munsö, Dnr BUN20/73
Bilaga 1 Demografi och skolskjuts
Bilaga 2 Ekonomiska förutsättningar
Bilaga 3 Barnkonsekvensanalys

Barnkonsekvensanalys

En barnkonsekvensanalys har gjorts, se bilaga.

Beslutet expedieras till

Barn- och utbildningsförvaltningen
Ekonomienheten
HR-enheten
IT-enheten
Kansliet
Fastighetskontoret
Socialkontoret
Kultur- och fritidsförvaltningen
Kommunikationsenheten
Säkerhetsenheten

Johannes Pålsson
Förvaltningschef barn- och utbildningsförvaltningen

Utredning om skolområde - Sundby och Munsö

Dnr BUN20/73

Bakgrund

Ekerö växer och förtätas, främst i huvudorterna i och med planerade bostadsbyggen och framväxande infrastruktur i regionen. Flera utökningar av kapaciteten gällande skolplatser är planerade inom Ekerö och Färingsö tätorter med bygget av bl.a. Sanduddens skola, Nya Ekebyhovsskolan, Stenhamraskolan, utökning av Birkaskolan samt en ev. etablering av en större fristående skolaktör. Tittar man på befolkningsprognosen så kommer dessa kapacitetsutökningar kunna täcka det framtida behovet av skolplatser i många år framöver.

Idag ser vi att de skatteintäkter kommunerna får in minskar. Demografin med fler yngre och äldre samt färre som arbetar gör att vi får minskade resurser för att klara välfärdsuppdraget i hela Sverige.

För att klara att hålla en hög standard med en god undervisning, hög andel legitimerade lärare, god och tillgänglig lärmiljö samt en likvärdig fördelning av resurser för alla elever i Ekerö kommun, behöver vi nu se över hur vi kan klara detta på ett effektivt och kvalitativt sätt genom att planera för framtiden redan nu genom att genomlysna följande frågeställningar;

Hur är vi rustade för att klara vårt lagstadgade uppdrag att skapa en god undervisning av hög kvalitet nu och framöver? Hur möter vi de framtida ekonomiska förutsättningarna? Hur fördelar vi resurserna så att alla barn gynnas? Hur organiserar vi framtidens skolor i Ekerö kommun?

Syfte

Att utreda hur vi kan skapa en bättre skolorganisation med väl utvecklade kollegiala strukturer, och kvalitativ undervisning med tanke på de förändrade förutsättningarna i form av snävare ekonomiska ramar.

Vi vill också titta på hur kommande befolkningsprognoser och skolbyggen inom Ekerö tätort kommer att påverka skolorna Munsö och Sundby då vi redan idag ser ett sviktande elevunderlag på skolorna med organisatoriska utmaningar, viss svårighet att rekrytera behörig personal samt stora ekonomiska underskott som följd.

Vi vill slutligen belysa olika möjliga scenarion för att kunna se hur vi kan skapa bästa möjliga skolorganisation för enheten, och i förlängningen över hela Ekerö för att

kunna följa skollagen, få till en kvalitativ undervisning samt effektivisera de resurser vi har på ett likvärdigt sätt över hela kommunen.

En bra skolorganisation

För att få till en bra undervisning enligt skollag och läroplan, kostnadseffektiva enheter med ändamålsenliga organisationer behöver vi ta stöd i forskningen.

Framgångsrika skolor kännetecknas av samförstånd och samordning med fokus på:

- Samarbete med kollegor kring undervisning, arbetssätt, förhållningssätt
- Gemensamma förväntningar och normer
- Elevers resultat i fokus
- Anpassad undervisning efter behov
- Kontinuitet i arbetssätt, styrning
- Tydlighet och styrning av organisation kring mötesformer, samarbetsformer, undervisning, processer

En annan framgångsfaktor handlar om lärares kompetens, förmåga och engagemang; Detta har den enskilt största betydelsen för elevers resultat:

- Lärarexamen
- Ämnesutbildning
- Relationsförmåga (skapa trivsam stämning i klassrummet, alla vågar fråga)
- Ledarförmåga (inget stök eller oro, uppmärksamheten är på lärare eller uppgiften)
- Didaktisk förmåga (göra så att eleverna/barnen förstår, motivera)

(Att organisera för skolframgång; Jarl, Blossing, Andersson 2017)

Vi behöver dessutom organisera skolorna för att höja kvaliteten på undervisningen; genom att fokusera på att arbeta för ökad;

- Trygghet och trivsel
- Samarbetskultur bland personalen
- Behörighet samt skickliga, kompetenta lärare
- Utveckling av social och pedagogisk miljö

(Lars Svedberg, 2017)

För att kunna sträva mot detta behöver vi hitta strukturer och organisationer som stödjer ett kollegialt arbete, med tillräckligt många kollegor för bra samarbeten och input. Vi behöver ha en ekonomi som stödjer en organisation där vi främst har behöriga lärare men även specialister så att vi kan få största möjliga ämnes- och undervisningsutveckling. Till det behöver vi kompetent kringpersonal såsom elevhälsa, fritidspersonal, elevcoacher, fritidslärare, elevassistenter samt en engagerad och driven skolledning som har förmåga att styra organisation och arbetssätt tillsammans med sin personal för bästa möjliga skola för eleverna.

Vi har även timplan och skollag att ta hänsyn till. Enligt den nya stadieindelade timplanen som infördes 1 juli 2018 ska elever i åk 6 få undervisning i både moderna språk och hemkunskap, vilket betyder att alla elever i våra f-6 skolor i kommunen antingen får ta sig till en annan skola för att få den garanterade undervisningstiden i dessa ämnen, eller så får skolorna organisera det på egen hand, med språklärare på få procent eller egenbyggda hemkunskapsalar.

Även införandet av lärarlegitimationen som har genomförts i olika steg sedan 1 augusti 2011 har försvårat uppdraget att följa skollagstiftningen på mindre enheter. Lärare måste ha lärarlegitimation för att bli tillsvidareanställda och få sätta betyg. För att få undervisa krävs oftast både legitimation och behörighet. Det finns vissa undantag, till exempel vid lärarbrist. I dessa fall ska personen bedömas vara lämplig för att undervisa i ämnet och ha en utbildning som i så stor utsträckning som möjligt motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. Anställningen ska i så fall begränsas till ett år i taget. Förskollärare måste ha förskollärarlegitimation för att bli anställda. Sedan 1 juli 2019 finns även legitimationskrav för att få bedriva och ansvara för undervisning i fritidshem.

Som det ser ut idag på både Sundby och Munsö är det små organisationer med få möjligheter till kollegial utväxling på alla nivåer. Vi har kompetenta behöriga lärare men även några obehöriga, främst på grund av de små organisationerna som gör att man inte har samma möjlighet att ha den bredd av behörigheter som en större skola kan ha.

Skolorna har organiserat sin verksamhet på flera sätt för att uppnå bästa möjliga undervisning; Munsö har skapat åldersblandade klasser för att möjliggöra pedagogiska vinster såsom delade lärare, få till fler och olika kompetens i arbetslagen samt för att möjliggöra en mer differentierad undervisning. Sundby arbetar främst med ämneslärare på mellanstadiet där ett arbetslag med olika ämneskompetens arbetar i alla tre klasser, vilket ökar elevernas rätt till undervisning av behörig lärare. Detta har varit framgångsrikt, men tyvärr när man inte ända fram gällande behörigheter eller kollegialt utbyte inom ämnen eller rent allmäändidaktiska frågor. För mellanstadiet eleverna gör hemkunskapen och moderna språk i årskurs 6 att man måste resa till centrala Ekerö vilket tar en halvdag eller mer, vilket försvårar för schemaläggning samt planering.

Organisationen är liten och skolorna har ibland haft svårt att få till den tid som behövs, särskilt i hela kollegiet med fritids- och kringpersonal p.g.a. organisatoriska utmaningar som att man ibland är för få för att kunna släppa varandra på möten eller att kunna hoppa in eller täcka för varandra vid sjukdom, kompetensutvecklingsdagar eller liknande. Det är även ofta svårt att få in vikarier på grund av avstånden till främst Munsö skola samt begränsningar i kollektivtrafiken. Det medför också att dessa två skolor ibland har svårt att delta på gemensamma

kompetensutvecklingsinsatser i kommunen då man har svårt att gå ifrån eftersom det inte finns tillräckligt med personal som kan täcka upp.

När det gäller ekonomi så ser vi att dessa mindre organisationer kostar väldigt mycket i förhållande till intäkterna p.g.a. att vi behöver behöriga lärare oavsett klasstorlek. Fasta kostnader som städ och kock är oberoende av antal barn på skolorna, samt så behöver man täcka upp för stängning och öppning på fritidshem och fritidsklubb över långa dagar, vilket kräver en viss grundbemanning oavsett antal barn. Som det ser ut så överstiger de nödvändiga kostnaderna med marginal de intäkter man får in, och det skapar inte en bra organisation vare sig ekonomiskt eller kvalitetsmässigt. Det finns både för och nackdelar med större och mindre enheter, men när enheter och skolor blir så pass små och slimmade som dessa två skolor, då är det svårt att behålla kvaliteten.

Ser vi dessutom till den kommande befolkningsutvecklingen samt bygget av nya skolor med medförande kapacitetsökning i Ekerö tätort så är det enligt prognosen ännu färre elever på dessa två skolor inom de närmaste 10 åren, med ännu svårare ekonomiska, organisatoriska och kvalitativa utmaningar som följd.

Befolkningsprognos och skolbyggen

I det här kapitlet försöker vi ge en beskrivning av hur framtidens prognoser ser ut för befolkningsutvecklingen i aktuella skolupptagningsområden och var elever från dessa områden går i skolan idag. En eventuell utökning av antalet skolplatser genom fristående aktörer är viktigt att ha med i beräkningen då det påverkar kommunens planering för framtidens skolorganisation.

Befolkningsutveckling

Antalet barn i åldern 6–12 år i område Adelsö/Munsö kommer att öka något de kommande åren (se bilaga 1 Demografi och skolskjuts). Idag bor ca 130 barn mellan 6–12 år i Munsö skolas upptagningsområde och år 2025 kommer det enligt befolkningsprognosen att finnas ca 160 barn. Av de 130 barn som idag bor i området går ca 70 på Munsö skola (av en kapacitet på totalt 200 platser), övriga har valt en annan skola.

Antalet barn i Sundby i åldern 6–12 år kommer att öka marginellt de kommande åren. Till 2025 beräknas en ökning med ca 10–15 barn och till 2030 med ca 30 barn. Idag går ca 140 barn på skolan (skolan har en kapacitet för drygt 200 barn) och ca 100 barn från Sundbys område går på en annan skola i kommunen. Med tanke på dagens pendlingsmönster in mot Stockholm är det sannolikt att barn boendes i Sundby och Munsö i större utsträckning kommer att söka sig till skolor åt samma håll.

Antalet tillgängliga skolplatser på Sanduddens skola kommer också att öka de kommande åren då åldersgrupperna i område Sandudden minskar, från dagens drygt 400 barn till knappt 350 år 2025 och ca 320 år 2030. När Sandudden sedan utökar med en parallell beräknas kapaciteten öka med ca 30 elever per årskurs. Det kan göra att ännu fler elever från Sundby- och Munsöområdet söker sig dit, främst för att det är en F-9 skola, vilket vi har sett är ett attraktivt alternativ historiskt sett. Man vill gå i samma skola hela vägen från förskoleklass till årskurs 9.

Var går eleverna?

På Munsö skola finns (januari 2020) 4 elever som inte bor i upptagningsområdet, två från Sundby och två från annan kommun. Av de som är folkbokförda i upptagningsområdet går nästan 50 elever på en annan skola än Munsö skola. De utgör nästan 40 procent av alla folkbokförda barn i åldern 6–12 år. Ca 15 av de som går på annan skola går i Sundby skola.

På Sundby skola finns ca 20 barn som kommer från annat område, varav flertalet från Munsö. Runt 100 av barnen (6–12 år) som är folkbokförda i Sundbys område går dock inte på Sundby skola utan har valt en annan skola. De utgör nästan 45 procent av elevunderlaget i Sundbys upptagningsområde. 2017 gick sammanlagt ca 35 procent av barnen (6–12 år) i Sundby och Munsö på en skola utanför området. Det är en ökning med nästan 10 procent på tre år. Inget annat skolområde har så stor andel barn som går i annan skola som Munsö och Sundby.

Nya skolor i kommunen

Skulle en fristående aktör etablera sig i kommunen är det mest troliga att andelen elever från Munsö och Sundby som väljer en annan skola än områdesskolan skulle öka eftersom tillgängligheten till ett fristående alternativ ökar. Även en utökning av Birkaskolan påverkar.

I vilken utsträckning elever från Sundby och Munsö kommer att söka sig till eventuella fristående alternativ som etableras i centrala Ekerö beror till största del på hur många platser de fristående alternativen kommer att ha.

Byggplaner

Kommunen planerar för ca 60 bostäder på Munsö (inom detaljplan) som beräknas vara färdigställda under 2025–2026. Därutöver tillkommer några få bostäder per år utanför detaljplan. Tillkomst av kommunalt vatten och avlopp på Helgö möjliggör utökade byggrätter, osäkerhet finns dock kring många bostäder det rör sig om samt under vilken tidsperiod.

Sammanfattning

Befolkningsprognosen för Munsö och Sundby pekar på en viss ökning i åldersgruppen 6–12 år medan en minskning beräknas för Sandudden. Vi har de senaste åren sett en

ökad rörlighet bland eleverna på Munsö och Sundby genom att fler väljer en annan skola är områdesskolan. Sannolikt kommer inte denna rörlighet att minska. Eventuellt kommer en ny fristående aktör etablera sig i kommunen och Birkaskolan planerar att utöka sin verksamhet. Idag finns en överkapacitet på ca 180 platser i område Munsö och Sundby. Trots viss befolkningsökning är bedömningen därför att antalet lediga skolplatser i områdena Munsö och Sundby inte kommer att minska.

Skolskjuts

Enligt skollagen (2010:800) har elever i grundskolan, grundsärskolan och gymnasiesärskolan med offentlig huvudman rätt till skolskjuts. Vid beslut om skolskjuts ska det göras en bedömning av om skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet. Rätten till skolskjuts gäller inte elever i fritidshem eller fritidsklubb.

Skolskjuts innebär följande färd sätt: kollektivtrafik (SL-kort), skolbuss (inhyrd buss där kollektivtrafik inte är ett alternativ), taxi samt självskjuts. Med skolväg menas den kortaste användbara gång eller cykelväg till den skola som ett barn är hänvisad till.

Följande avstånd gäller till skola eller anvisad uppsamlingsplats/hållplats:

- barn i förskoleklass med minst 2 km skolväg
- elever i skolår 1-3 med minst 2 km skolväg
- elever i skolår 4-9 med minst 4 km skolväg

I dagsläget trafikerar två skolbussrutter Munsö skola. En skolbuss trafikerar området Adelsö och en området Munsö ner mot Sundby. Se bilaga 2 för exakta rutter samt hur eleverna bor längs med skolbussrutterna samt vilka åldrar som trafikerar rutterna. Sammanlagt åker ca 50 elever dessa skolbussar dagligen. En del av de elever som bor i områden har SL-kort. Elever som går på Sundby har ingen skolbuss som trafikerar området, utan använder kollektivtrafiken och får SL-kort.

Övergripande ekonomiska förutsättningar - nuläge och prognos

Inledning

De senaste åren har vi fått erfara att de ekonomiska ramarna blivit mindre. Framst pga. ökade personalkostnader, men även genom ökade kostnader för städ, mat och lokaler. Det i samband med att budgetramen inte ökat i riktigt samma utsträckning har gjort att man har behövt effektivisera i de flesta verksamheter, lite varje år.

Fördelningen av resurser inom kommunen och förvaltningen är riktad till kärnverksamheten grundskola och förskola för att bibehålla förutsättningarna för ökad kvalitet och en ökad andel som blir behöriga till gymnasiet.

Vi behöver värna befintliga resurser och stärka våra enheter. Vi behöver skapa förutsättningar för en hållbar pedagogisk och ekonomisk situation för alla verksamheter. På så sätt stärker vi hela den kommunala skolorganisationen på Ekerö.

De framtida ekonomiska utmaningarna handlar framförallt om förutsättningar efter 2020, som kräver effektiviseringar, nytt tänk kring organisation och en översyn av icke lagstadgad verksamhet.

Barn- och utbildningsnämndens budget 2020 med inriktning 2021–2022

Under 2020 genomförs flera kostnadsreduceringar och några satsningar. Reducering av kostnader återfinns i huvudsak inom verksamheter riktade till vuxna men har även påverkan på feriepraktik, modersmål och högskolestudier för barnskötare (inga nya antagningar). Inom ramen för verkställighet sker även besparingar/effektiviseringar inom vuxenutbildning, Resursteamet, modersmål, IT och programlicenser samt att VIDA-projektet¹ avslutas vid årsskiftet (inblandade kommuner avslutar projektet). Totalt kommer det att ske en besparing på 8,3 mnkr.

Samtidigt satsar man mer på särskilda undervisningsgrupper/tilläggsbelopp, ungdomar i riskzon samt att erbjuda en årskurs i grundskolan att besöka Birka, ett av Ekerö kommuns världsarv, totalt en satsning på 1,4 mnkr.

Även under 2021 planeras besparingar på ca 8 miljoner kronor. För att nå en ekonomi i balans 2021 föreslås i den inriktningsbudget som antogs av Kommunfullmäktige i november 2019 en omdisponering av resurser motsvarande 5,8 mnkr inom givet uppdrag som leder till stordriftsfördelar med bibehållen kvalitet. Här inkluderas översyn av icke lagstadgad verksamhet. Utöver det sker en uppräknings av skolpeng för årskurs 1–6 med endast 0,9 procent samt årskurs 7–9 med 1,2 procent vilket gäller både kommunala enheter och fristående verksamheter. Jämfört med en uppräknings enligt PKV² på 2,8 procent för 2021 innebär detta en besparing på 2,5 mnkr. Totalt innebär detta besparingar på 8,3 mnkr.

För 2022 krävs ytterligare besparingar på 13,3 mnkr för att nå en ekonomi i balans enligt den budgettram som antogs av Kommunfullmäktige i juni 2019. Dessa besparingar läggs i sin helhet på skolpeng som därmed bara räknas upp med 0,4 procent för årskurs 1-6 för de kommunala enheterna och med 0,8 procent för fristående skolor. För årskurs 7-9 är uppräknings 0,4 procent för kommunala enheter och 0,7 procent för fristående skolor.

¹ VIDA-projektet - Välj Inkludering Delaktighet och Aktivitet (VIDA) – främja nyanländas möjligheter på arbetsmarknaden och till social inkludering.

² PKV innebär Pris Kommunal Verksamhet och är ett prisindex framtaget av SKL (Sveriges kommuner och landsting) som Sveriges kommuner brukar använda i budgetberäkningar.

Skillnaden i uppräknning beror på att för de fristående verksamheterna ligger hyresersättningen i skolpengen och att den räknas upp efter uppräknningen av internhyrorna. För de kommunala enheterna ligger lokalhyresuppräknningen centralt och därmed utanför skolpengen vilket ger en lägre uppräknning av skolpengen när hyran stiger mer än övriga delar i skolpengen.

Budgetperioden 2020–2023 innehåller som synes flera utmaningar avseende den ekonomiska utvecklingen, volymökningar samt kring löneutveckling och kompetensförsörjning. Samtidigt som målet är att kvaliteten i verksamheterna ska bibehållas och utvecklas.

En annan risk är om statsbidragen minskar i förhållande till budget och att detta sker med kort varsel så att kostnader kvarstår i verksamheten under längre tid. De riktade statsbidragen innehåller dessutom klausuler för återbetalning om villkoren inte uppfylls. Dessa statsbidrag är i huvudsak neutrala, redovisningsmässigt. En fortsatt trend är att lönekostnaderna för vissa personalgrupper ökar betydligt mer än den årliga uppräknningen. Detta beror på en minskad tillgång på behörig pedagogisk personal. Lönenivåerna för dessa personalgrupper har ökat i hela Stockholmsregionen. Detta innebär att vi succesivt, i takt med behovet av nyrekryteringar, kommer att se stigande lönekostnader.

I ovan beskrivna ekonomiska förutsättningar finns inga eventuella effekter av Coronakrisen framskrivna.

Ekonomiska förutsättningar Munsö skola nuläge

Utifrån den budget som är lagd idag går skolan med ett stort underskott om 1 977 tkr enligt årsprognos per februari 2020. Intäkterna är beräknade utifrån ett elevantal som är svagt, och vikande med cirka 8–10 elever per år de kommande 4 åren. I nuläget (per februari 2020) är det 76 elever som är fördelade på fyra åldersblandade klasser.

Ekonomiska förutsättningar Sundby skola nuläge

Utifrån den budget som är lagd idag går skolan med ett stort underskott om 2 600 tkr enligt årsprognos per februari 2020. Intäkterna är beräknade utifrån ett elevantal med i nuläget 142 elever per februari 2020. De är jämnt fördelade på sju åldershomogena klasser.

Sammanfattning

Vi ser att intäkterna minskar de närmaste åren, både från statligt och kommunalt håll. Med färre elever på sikt och högre kapacitet i tätorten är det omöjligt uppdrag att få en budget i balans på dessa små enheter som Munsö och Sundby utgör.

Vi kommer att behöva göra neddragningar över hela skolområdet, och för att då behålla en bra kvalitet i undervisning samt få en ekonomisk likvärdighet genom att fördela resurser mer rättvist över hela kommunen behöver vi fundera på hur vi kan uppnå det framöver genom att organisera skolorna på andra sätt än idag.

(Se bilaga 2 Ekonomiska förutsättningar)

Scenarier;

Övergripande beskrivning

Nedan beskrivs olika scenarier kring hur vi skulle kunna organisera enheten Munsö och Sundby skolor för att nå högre kvalitet och med en mer hållbar ekonomi och budget i balans, samt vilka konsekvenser det får för elever och personal. De ekonomiska beräkningarna nedan bygger på siffror från budget 2020.

Scenario 1

Munsö skola samlokaliserar eleverna på Sundby skola från augusti 2020

Konsekvenser:

Elever

Eleverna på Munsö får relativt snabbt ställa om och möta nya sammanhang i en ny skola, vilket kommer att gynna många på sikt, med nya sociala kontakter och större sammanhang. Samtidigt kan det vara en påfrestning för många, främst på kort sikt då det förstås är en oro samt stor omställning att börja i en ny skola i nya konstellationer. Undervisningen får i många fall höjd kvalitet då det finns ökade möjligheter för differentiering, stöd och mer flexibilitet i gruppkonstellationer. Dock blir klasserna något större (i paritet med klasstorlekar på skolorna i tätorterna), så det ställer större krav på att man delar upp och organiserar för mindre grupper efter behov och ämnen.

Då alla gruppkonstellationer från hösten blir nya, krävs en del insatser för att arbeta med trygghetsskapande åtgärder.

Det kan även bli lång resväg för vissa elever som bor mer avlägset, tex på Adelsö och norra Munsö.

Personal

För personalen så är det förstås en omställning, både av positiv och negativ karaktär. Fler kollegor ger mer utbyte och fler lärande och utvecklingstillfällen. Att ingå i en större organisation ger fördelar såsom större möjligheter till samverkan och stöd. På kort sikt är det förstås en stor omställning för personal som ska byta arbetsplats med allt det innebär av nya sociala kontakter, arbetsuppgifter och resor till och från arbetet.

Vi kommer ju av organisatoriska samt budgetmässiga skäl även göra en minskning av personal och ändring av tjänstefördelningen, vilket gör att det finns risk att personer får sluta eller byta arbetsplats mot sin vilja vilket förstås är en stor risk och konsekvens för enskilda individer.

Det finns här även en risk att vi tappar kompetent personal vid en flytt.

Skollagen och undervisning

Med detta scenario så får vi lättare att uppfylla skollagens krav i kursplanerna samt behörighetskraven för lärare. Sundby utökas vilket ger positiva effekter för eleverna till följd såsom utökade sociala kontakter och mer kvalitativ undervisning då man har större möjlighet till differentiering och möjligheter att dela i olika undervisningsgrupper över dagen och efter ämnen. Vi utökar för en bättre kvalitet, de faktorer vi vet gör det bättre för eleverna får vi vid denna organisation.

Ekonomi

Ekonomiskt sett är detta det mest gynnsamma alternativet. Sundby ökar sina intäkter och elever och får en mer effektiv organisation med fler behöriga lärare och mer kringpersonal. Dock så kan det ändå vara så att det på sikt är en för liten skola för att kunna bära både ledning och fasta kostnader.

Att vi gör en sammanslagning av skolorna Munsö och Sundby innebär dock att vi får en enhet som har möjlighet att gå i balans. Räknat på 2020 års budget skulle vi ha gjort följande besparing räknat på en helårseffekt.

Sundby efter sammanslagning	
Alla belopp anges i tusen kronor	
Överskott/månad	39
Överskott/år	473
Besparing	
Strukturbidrag	633
Underskott Munsö enligt budget	1 440
Underskott Sundby enligt budget	2 791
Total besparing 2020	4 864

Hyran för Munsö skola kommer förvaltningen att ha kvar som kostnad men kommer inte att belasta enheten. BUN gör en besparing genom att strukturbidraget inte kommer att betalas ut till Munsö efter sammanslagningen.

Största besparingen med att slå ihop enheterna är att vi minskar personalkostnaderna, kostnaderna minskar med cirka 4 864 tkr/ år.

Skolskjuts

De ca 50 elever som i dagsläget transporteras med buss till Munsö skola är bosatta på Adelsö och Munsö och kommer vid ett scenario där elever samlokaliseras med Sundby behöva skolskjuts även till Sundby skola. Samtliga elever som idag transporteras med buss kommer vid ett skolbyte fortfarande vara berättigade skolskjuts. Elever boende nära Munsö skola som i dagsläget inte är berättigade skolskjuts eller inte har ett behov av skolskjuts kan komma att få ett ökat behov. Ett möjligt scenario är att något färre kommer vara i behov av skolbuss på morgonen eftersom skolbussen kommer att köra i samma riktning som de vårdnadshavare som arbetar i Stockholm. Vårdnadshavare kan då eventuellt i något högre utsträckning skjutsa eleverna till skolan.

Nästan alla elever kommer att få en längre skolväg och eleverna på Adelsö kommer att få en avsevärt längre skolväg. Runt ca 1,7 mil längre beroende på vart på Adelsö man är bosatt (se bilaga 2). Elever på norra Munsö kommer även de få längre skolväg medan elever bosatta på södra Munsö kommer ha ungefär lika lång skolväg som tidigare.

Scenario 2

Sundby skola samlokaliserar eleverna på Munsö skola från augusti 2020.

Konsekvenser:

Elever

Eleverna på Sundby får relativt snabbt ställa om och möta nya sammanhang i nya skolor, vilket kommer att gynna många, med nya sociala kontakter och större sammanhang, samtidigt som även många elever missgynnas till en början, då det förstås är en oro samt stor omställning att börja i en ny skola i helt nya konstellationer.

Här är också frågan hur många av Sundbys elever som skulle välja Munsö skola vid en stängning av Sundby? Idag finns endast ett fåtal elever från Sundbys område på Munsö skola, sannolikt får vi räkna med att det enbart rör sig om enstaka barn. Detta får också konsekvenser då vi kommer få en stor spridning av eleverna över kommunen vilket kan upplevas som oroande för eleverna själva.

Personal

För personalen kan detta innebära en nystart, med nya kollegor och att få ingå i nya organisationer med ökade kollegiala samarbeten och möjligheter till utveckling. På kort sikt är det förstås en stor omställning för personal som ska byta arbetsplats med allt vad det innebär i form av nya sociala kontakter, arbetsuppgifter och resor till och från arbetet. En viss risk finns att kompetent personal söker sig till andra kommuner. Även här kommer det av budget- och organisatoriska skäl innebära en minskning av personal och ändring av tjänstefördelningen, vilket gör att det finns risker att

personer får sluta eller byta arbetsplats mot sin vilja vilket förstås är en stor risk och konsekvens för enskilda individer.

Skollagen och undervisningskvalitet

Med detta scenario så får vi lättare att uppfylla skollagens krav i kursplanerna samt behörighetskraven för lärare på Munsö, frågan är om organisationen ändå blir tillräckligt stor för att få de vinster man vill med en hopslagning.

Ekonomi

Ekonomiskt sett är detta scenario gynnsamt, då Munsö troligtvis kan fylla på med elever från Sundby med positiva effekter som följd. Dock så ser vi både att underlaget ändå inte räcker för en budget i balans på Munsö, samt att i befolkningsutvecklingen indikerar att elevflödet till Munsö fortsatt blir ganska lågt, vilket gör att man troligtvis kan vänta sig underskott där även i framtiden.

Även skolor i tätorten gynnas med ett ökat elevflöde och möjlighet att utöka sina organisationer. En negativ effekt kan vara att det blir ganska trångt på tätortsskolorna fram tills att Ekebyhov och Sandudden har byggts om 2024–2025.

Vi kommer som sagt att göra en besparing på att Sundby skolas underskott försvinner i samband med flytt till Munsö skola. Munsö kommer dock fortsätta att gå med underskott då antagandet är gjort att elever från Sundby skola inte följer med till Munsö skola utan väljer andra skolor på Ekerö. Vilket medför att Munsö skola inte kommer att få ökade elevintäkter.

Munsö efter sammanslagning	
Alla belopp anges i tusen kronor	
Underskott/mån	-127
Underskott/år	-1 520
Besparing	
Sundby underskott enligt budget	2 791
	2 791
Kvar kostnader BUN	
Strukturbidrag	633
	633
Beräknat underskott 2020 inkl. strukturbidrag	2 153

Skolskjuts

Om de elever som idag går på Sundby istället blir hänvisade till Sandudden eller annan skola kommer de allra flesta avståndsmässigt vara berättigade skolskjuts. De som kommer att få plats på Sandudden och Ekebyhov kan åka SL-buss. Avståndet från Sundby skola till Sandudden är ca 4 km och till Ekebyhovskolan är det ca 6 km (Ekerövägen).

I dagsläget trafikerar ingen skolbuss Sundby och med anledning av att kollektivtrafiken få anses god finns det ingen anledning att trafikera Sandudden och eller Ekebyhov med en skolbuss från Sundbyområdet.

Scenario 3

Munsö skola samlokaliseras mellanstadiet på Sundby från augusti 2020, F-3 finns kvar på Munsö och blir en del av förskoleorganisationen för att kunna dra både ekonomiska och organisatoriska fördelar av en sammanslagning.

Konsekvenser:

Elever

Eleverna får ha kvar närheten till sina skolor, främst i de yngre åldrarna. Sundby utökar sitt mellanstadium med positiva effekter för eleverna till följd av utökade sociala kontakter, fler behöriga lärare och mer kvalitativ undervisning samt större möjlighet till differentiering. Dock kvarstår eller rentav ökar problemet på Munsö med få kamratkontakter samt slimmad lärarorganisation. Även på sikt om man ser till befolkningsprognoser samt byggtakt så är organisationerna för små för att nå hög kvalitet.

För de yngsta eleverna i F-3 är det fortfarande närheten till skolan samt det lilla sammanhanget som gynnar. De äldre barnen får mer utbyte av fler sociala kontakter samt en möjlighet att få en bättre undervisning av behöriga lärare. Negativa konsekvenser gällande resväg blir att det blir längre att åka för mellanstadieeleverna som bor längst bort på Adelsö och norra Munsö.

Personal

För personalen och deras kollegiala utbyte blir det ju en större organisation på Sundby. Personalen på mellanstadiet kan gynnas i detta då man får större möjligheter till kollegialt utbyte samt utvecklingssamarbeten. På kort sikt är det förstås en stor omställning för personal som ska byta arbetsplats med allt vad det innebär av nya sociala kontakter, arbetsuppgifter och resor till och från arbetet. F-3 på Munsö skola blir en mindre organisation, förvisso med nya kollegor från förskolorna, med mindre möjlighet till kollegialt utbyte med lärare från grundskola.

Men det är inte optimalt ur personalsynpunkt, så där måste man nog hitta några lärare som trivs med att jobba i ett mindre sammanhang och mer självständigt. Även här kommer det av budget- och organisatoriska skäl göras en minskning av personal och ändring av tjänstefördelningen, vilket gör att det finns risker att personer får sluta eller byta arbetsplats mot sin vilja vilket förstås är en stor risk och konsekvens för enskilda individer.

Skollagen och undervisningskvalitet

Med detta scenario så får vi lättare att uppfylla skollagens krav i kursplanerna samt behörighetskraven för lärare på det stora hela. Det vi ser är att Munsö F-3 kan bli mer knepigt att upprätthålla gällande behörigheter samt undervisningskvalitet.

Ekonomi

Munsö skola F-3 behöver i detta scenario slås ihop med förskolans organisation för att få till ett samarbete med fritids för bättre personaltäthet och beläggning gällande öppning och stängning. Sundby skola blir då en skola med en rektor, och med fler elever, vilket ökar intäkterna, samtidigt som de fasta kostnaderna ökar eftersom skolan fortfarande är för liten för att bära fasta kostnader, ledningskostnader mm Ekonomiskt sett så är det lättare att organisera för ett utökat mellanstadium på Sundby skola. Att kunna få till fler vuxna per klass samt mer intäkter till Sundby för att minska den slimmade organisationen.

Munsö F-3 kan organisera sig tillsammans med förskolan och då dra fördelar av gemensamma öppningar/stängningar samt fritids/förskoleverksamhet. Även för undervisningen kan detta ge fördelar då det finns möjlighet att dela tjänster på förskola och F-klass.

Vi ser dock att denna organisation inte ger tillräcklig effekt på ekonomin. Det är för få elever som flyttas till Sundby för att man ska kunna öka intäkterna tillräckligt av de blygsamma ökade volymerna.

Båda enheterna går i underskott efter förändringen dock gör vi en besparing genom att underskotten minskar på båda enheterna.

Sundby efter sammanslagning	
Alla belopp anges i tusen kronor	
Underskott/månad	-119
Underskott/år	-1 434
Munsö F-3 sammanslagning med FSK	
underskott/månad	-109
Underskott/år	-1 305
Besparing	
Sundby underskott enligt budget	2 022
Munsö underskott enligt budget	135
Total besparing	2 157
kvar kostnader BUN	
Strukturbidrag	633
	633
Beräknat underskott 2020 inkl. strukturbidrag	3 372

Skolskjuts

Om F-3 finns kvar på Munsö skola så bör de två skolbussar som idag trafikerar området finnas kvar om än i mindre form. Dock kommer förvaltningen att bli skyldiga att ge skolskjuts till eleverna i åk 4–6 som av någon anledning inte kan åka med SL. Exempelvis kan de elever i dessa årskurser som bor på Adelsö behöva taxi, eftersom SL:s turer inte är så täta och därmed kommer eleverna inte i tid till skolan. Det kan således bli aktuellt att sätta in en skolbuss för elever i mellanstadiet som kommer gå i Sundby skola.

Sammanfattning och förslag till beslut

Hur är vi rustade för att klara vårt lagstadgade uppdrag att skapa en god undervisning av hög kvalitet nu och framöver?

Som det ser ut nu uppfyller vi inte kraven helt på våra mindre enheter då vi har för små organisationer för att få till en tillräckligt kvalitativ verksamhet. I framtiden bör vi tänka mer storskaligt för att nå upp till skollagens krav och det som forskningen bedömer ger framgångsrika skolor. Storskaligt som vi tänker betyder minst tvåparallelliga skolor, som vi ser är den minsta organisation som egentligen kan bära

sig själv, både gällande kvalitet och ekonomi om man tittar på alla aspekter vi har beskrivit ovan.

Vi behöver även ta höjd för den troliga lärarbristen som förväntas bli större de närmsta åren. Det i kombination med minskade resurser gör att vi behöver skapa större organisationer som bär sig själva samtidigt som de kan leverera hög kvalitet.

Genom att organisera skolor som får mer resurser i form av elever och lärare, kan vi få till dynamiska lärarteam med behöriga lärare i större utsträckning vilket gynnar undervisningen och elevernas kunskap och lärande. Forskning visar som sagt att den enskilt största faktorn för skolframgång är kvaliteten på undervisningen och lärares kompetens.

Fler elever och klasser gynnar dessutom både sociala strukturer samt möjligheten att arbeta i mindre grupper utifrån behov och förmågor och allas rätt till en differentierad och kvalitativ undervisning. Fler lärare i teamet; mer utbyte och utvecklad undervisning.

Hur möter vi de framtida ekonomiska förutsättningarna?

Vi ser att vi inte kommer att ha möjlighet att ha för små enheter i framtiden, då minskade budgetramar i kombination med ökande personalkostnader, hyror, mat och andra fasta kostnader inte täcks av ett för magert elevunderlag. Genom att slå ihop mindre enheter eller tänka till hur vi kan organisera för kvalitet och en ekonomi i balans på något annat sätt kan vi klara de kommande minskande budgetramarna och få vi en ekonomi i balans. Vi måste också få en ökad möjlighet att fördela resurserna mer likvärdigt så att inte vissa enheter dras med stora underskott som behöver balanseras av övrig verksamhet, vilket skapar sämre förutsättningar för alla.

Hur fördelar vi resurserna så att alla barn gynnas?

Genom att fördela resurserna på ett mer hållbart sätt, så att alla enheter kan täcka sina kostnader med det elevunderlag de har och skapa kvalitativa organisationer ger fördelar både pedagogiskt, organisatoriskt och ekonomiskt. Skolpengen fördelas mer likvärdigt genom att vi skapar hållbara organisationer, både enligt skollag, resursmässigt och socialt. Pengarna fördelas så att det gynnar fler helt enkelt.

Hur organiserar vi framtidens skolor i Ekerö kommun?

Om vi ska följa översiktsplanen som säger att Ekerö till största del ska förtätas, är det logiskt att de flesta skolplatserna finns centralt där flest bor. Självklart är det dock värdefullt för de mer glesbefolkade områdena i kommunen att även ha tillgång till förskola och skola i det relativa närområdet. Där har vi bl.a.; Färentuna skola, Skå skola och Munsö eller Sundby skola som exempel på mindre enheter som har möjligheter att ge en kvalitativ undervisning med en budget i balans som det ser ut i nuläget.

Därför ser vi att det kan bli gynnsamt att slå ihop två enheter till en – så att en av skolorna på Munsö och i Sundby kan fortleva.

Avslutande sammanfattning

Det är svårt att förutse framtiden med en möjlig kommande lågkonjunktur och minskat skattetryck samt förändringar i byggtakt och demografin i stort.

En annan osäkerhetsfaktor är att vi inte heller vet hur det blir med eventuella fristående aktörer som etablerar sig och hur det ser ut med kapaciteten om 5–10 år, kanske är det andra förutsättningar då?

Vi behöver oavsett detta fortsätta skapa bästa möjliga skolororganisation över hela Ekerö som möter skollagens högt ställda krav på lika tillgång till utbildning av hög kvalitet, tillsammans med en effektiv användning av de resurser som finns att tillgå nu och framöver.

Vi behöver också ge våra rektorer möjlighet att få en budget i balans – och vara ekonomiskt robusta på ett hållbart sätt i många år framöver. Nu har vi två enheter som har det tufft, både ekonomiskt och kvalitetsmässigt. Om vi vill bevara någon av dem måste vi fundera på hur vi kan omorganisera inom enheten på något sätt.

Helt klart är i alla fall att vi måste stärka och värna de resurser vi har och se till att de kommer alla till gagn. Vi behöver möta kommande utmaningar på ett effektivt sätt som fortsätter borgen för hög kvalitet på undervisning och verksamhet för alla våra barn och elever, i hela Ekerö kommun.

Bilagor

Bilaga 1 Demografi och skolskjuts

Bilaga 2 Ekonomiska förutsättningar

För övriga underlag se:

Bilaga 3 Barnkonsekvensanalys

Bilaga 4 Riskanalys personal

Bilaga 5 MBL-protokoll

Bilaga 1
Befolkningsprognos 2019-2030
Adelsö/Munsö

Ålder	Befolkning												
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
0	15	14	12	12	12	14	14	15	16	16	16	16	16
1-5	74	88	95	97	96	102	102	105	112	115	117	118	120
6	17	13	17	17	20	18	23	23	23	23	23	24	24
7-9	48	52	46	51	52	61	63	70	74	76	75	75	76
10-11	42	37	41	41	37	39	41	46	50	51	53	56	54
12	22	22	21	20	24	20	22	21	25	25	27	26	29
13-15	58	58	59	65	65	68	68	70	69	73	75	79	80
0-15	276	284	291	303	306	322	333	350	369	379	386	394	399

Sundby

Ålder	Befolkning												
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
0	16	20	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14
1-5	142	142	151	154	156	147	145	138	139	140	141	143	144
6	29	28	30	31	30	41	35	40	33	34	34	34	34
7-9	109	98	91	92	96	98	108	112	120	114	112	108	108
10-11	78	71	73	71	66	64	67	70	70	78	82	81	80
12	31	42	34	37	38	35	33	34	35	37	35	43	40
13-15	108	106	112	106	114	111	112	108	104	105	109	110	117
0-15	513	507	505	505	514	510	514	516	515	522	527	533	537

Sandudden

Ålder	Befolkning													
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
0	25	20	17	17	16	16	16	16	17	17	17	21	19	
1-5	232	229	222	201	188	183	173	171	173	174	176	191	202	
6	65	58	48	57	50	43	49	43	41	41	41	44	46	
7-9	176	186	185	169	161	153	148	142	137	135	128	132	137	
10-11	107	120	115	117	121	116	102	100	101	92	92	94	90	
12	51	41	60	56	56	58	59	54	46	52	48	44	49	
13-15	131	139	136	148	152	165	164	166	164	153	147	145	143	
0-15	787	793	783	765	744	734	711	692	679	664	649	671	686	

Antalet inskrivna* elever på Munsö och Sundby skolor mellan åren 2016-2020

Skola	Åk	Kapacitet	Elever				
			2016	2017	2018	2019	2020
Munsö skola	F-6	196	78	91	79	98	78
Sundby skola	F-6	204	149	168	170	154	140
Summa		400	227	259	248	252	221

*Januari varje år

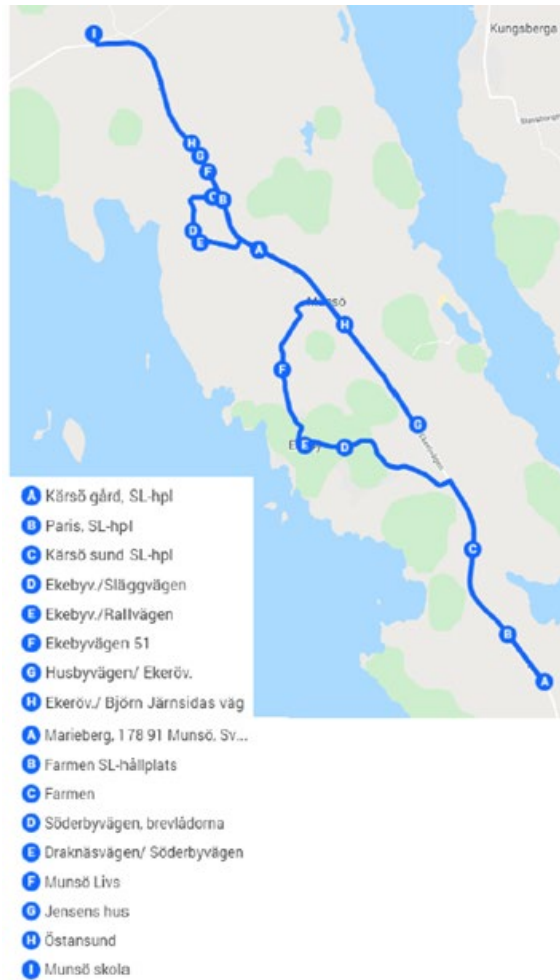
Skolskjutsrutter Munsö skola
Skolbussrutt 1. Sträcka: Munsö – Munsö skola
Ålder på eleverna som åker:

ÅK	ANTAL
1	2
2	1
3	5
4	1
5	9
6	2
Summa	20

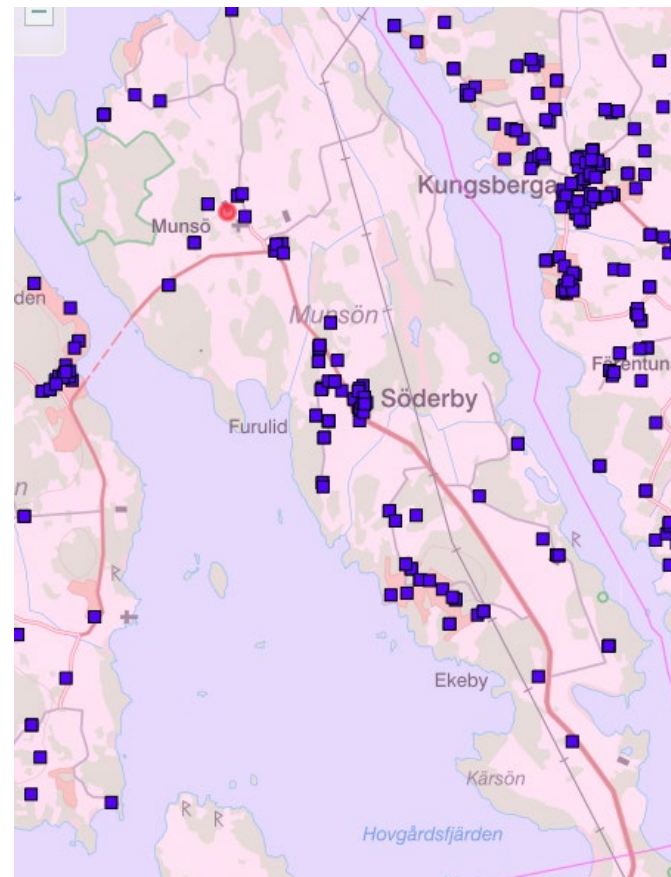
Områden eleverna åker ifrån:

Område	Avstånd Munsö (km)	Avstånd Sundby (km)
Kärsö gård	8,3	9,1 km
Paris	7,8	10,1
Kärsö sund	6,7	10,8
Släggvägen	7,2	12,7
Rallvägen	5,9	13,4
Ekebyvägen 51	4,8	14,5
Husbyvägen	5,7	12,4
Björn järnsidas väg	5,2	14,4
Farmen	2,3	15,1
Söderbyvägen	2,3	15,3
Östanssund	1,7	15,7

Karta över skolbuss

Karta över elever i åldern 7–15

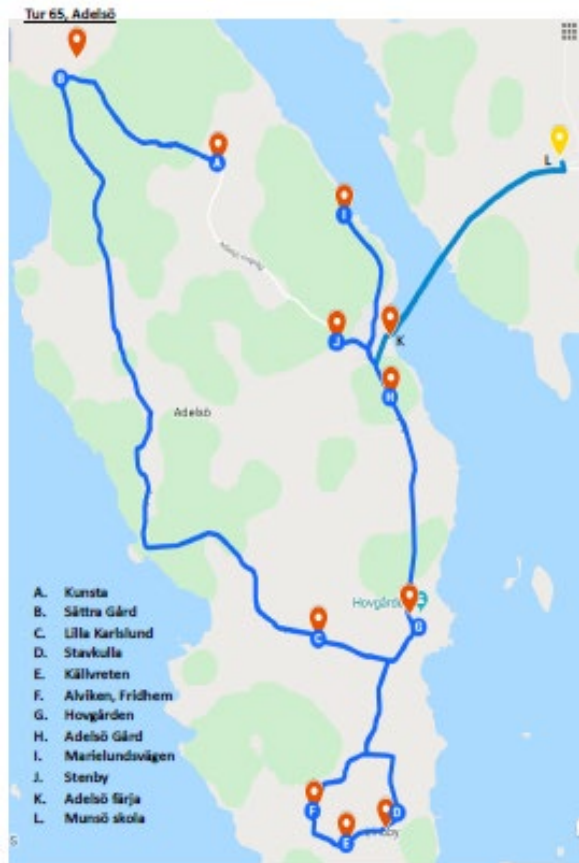

Skolbussrutt 2. Sträcka: Adelsö – Munsö skola

Ålder på eleverna som åker

ÅK	ANTAL
F	1
1	4
2	7
3	6
4	4
5	3
6	4
Summa	29

**Områden eleverna åker ifrån:
Karta över skolbuss**

Karta över elever i åldern 7–15 samt avstånd till Sundby respektive Munsö (parantes)

Längre skolväg

Eleverna får en längre skolväg.
Elever på norra Adelsö får 24 km till skolan istället för som i dagsläget då de har 7 km till Munsö skola.
Eleverna på mellersta Adelsö får 22 km istället för 5 km och eleverna på södra Adelsö får 25 km istället för 8 km.

Ekonomiska förutsättningar per skola 2018-2020

Sundby skola

Klasstorlek	2018*	2019*	2020**
Förskoleklass	20	18	20
1	24	21	19
2	23	23	17
3	23	21	23
4	25	21	15
5	18	24	16
6	13	24	24
Antal barn	145	152	134

* genomsnittlig klasstorlek utfall

** budget 2020 HT

	2018	2019	2020*
Resultat (tkr)	-2 558	-2 765	-2 600*
Kostnad per elev (tkr)	101	92	95*
Lärartäthet (elever/lärare)	14,5	15,4	
Hyra (tkr)	3 056	3 151	3 147**
Ledning (rektor) (tkr)	1034	1063	948**
Administration (tkr)	646	500	537**

* årsprognos 2020 per februari

** budget 2020

Sundby skola år 2018

Resultat

	Rrad	Utfall	Budget	Awikelse	Årsbudget 2018
	310 Externa intäkter	1 010	934	76	934
	320 Driftersättning	14 105	15 565	-1 460	15 565
	330 Övriga interna intä	10	0	10	0
INTÄKTER		15 125	16 499	-1 374	16 499
	410 Perskostn. + PO	-12 953	-12 143	-809	-12 143
	440 Lokalhyra intern	-3 056	-3 056	0	-3 056
	460 Övriga ext kostn	-942	-823	-119	-823
	480 Övriga int kostn	-667	-410	-257	-410
	510 Avskrivning 79xx	-59	-59	0	-59
	520 Internränta	-7	-7	0	-7
KOSTNADER		-17 684	-16 499	-1 185	-16 499
RESULTAT	Total	-2 558	0	-2 558	0

Sundby skola år 2019

Resultat

	Rrad	Utfall	Budget	Awikelse	Årsbudget 2019
	310 Externa intäkter	852	838	14	838
	320 Driftersättning	13 552	14 856	-1 304	14 856
INTÄKTER		14 404	15 694	-1 290	15 694
	410 Perskostn. + PO	-12 218	-10 544	-1 674	-10 544
	440 Lokalhyra intern	-3 151	-3 151	0	-3 151
	460 Övriga ext kostn	-913	-1 242	329	-1 242
	480 Övriga int kostn	-841	-710	-131	-710
	510 Avskrivning 79xx	-41	-41	0	-41
	520 Internränta	-5	-5	0	-5
KOSTNADER		-17 169	-15 694	-1 475	-15 694
RESULTAT	Total	-2 765	0	-2 765	0

Sundby skola år 2020

Budget

	Rrad	Årsbudget 2020
	310 Externa intäkter	676
	320 Driftersättning	12 916
INTÄKTER		13 592
	410 Perskostn. + PO	-8 871
	440 Lokalhyra intern	-3 147
	460 Övriga ext kostn	-967
	480 Övriga int kostn	-563
	510 Avskrivning 79xx	-39
	520 Internränta	-6
	530 Prel lev.fakturor	0
KOSTNADER		-13 592
RESULTAT	Total	0

I budget 2020 ligger en ej identifierad besparing på personal motsvarande 2 791 tkr för att få en ekonomi i balans. Kostnader för hela året 2020 enligt prognos per februari är 16 041 tkr. Prognosen totalt ligger på -2 600 tkr för helåret 2020. Det beror främst på högre personalkostnader och lägre driftersättning pga. av färre barn i prognos än budget.

Munsö skola

	2018*	2019*	2020**
Förskoleklass	9	9	8
1	11	9	9
2	14	13	9
3	12	14	10
4	12	13	15
5	11	13	12
6	13	12	15
Antal barn	82	83	78

* genomsnittlig klasstorlek utfall

** budget 2020 HT

	2018	2019	2020
Resultat (tkr)	-1 292	-1 745	-1 977*
Kostnad per elev (tkr)	110	106	107*
Lärartäthet (elever/lärare)	11,1	13,4	
Hyra (tkr)	2 726	2 810	2 187**
Ledning (rektor) (tkr)	840	942	661**
Administration (tkr)	300	318	365**

*årsprognos 2020 per februari

**budget 2020

Munsö skola år 2018

Resultat

	Rrad	Utfall	Budget	Awikelse	Årsbudget 2018
	310 Externa intäkter	965	856	109	856
	320 Driftersättning	9 493	9 139	354	9 139
INTÄKTER		10 459	9 995	463	9 995
	410 Perskostn. + PO	-7 861	-6 477	-1 384	-6 477
	440 Lokalhyra intern	-2 726	-2 726	0	-2 726
	460 Övriga ext kostn	-704	-549	-155	-549
	480 Övriga int kostn	-438	-220	-218	-220
	510 Avskrivning 79xx	-21	-21	0	-21
	520 Internränta	-2	-2	0	-2
KOSTNADER		-11 751	-9 995	-1 756	-9 995
RESULTAT	Total	-1 292	0	-1 292	0

Munsö skola år 2019

Resultat

	Rrad	Utfall	Budget	Awikelse	Årsbudget 2019
	310 Externa intäkter	707	858	-151	858
	320 Driftersättning	9 119	9 749	-630	9 749
INTÄKTER		9 826	10 607	-781	10 607
	410 Perskostn. + PO	-7 707	-6 734	-973	-6 734
	440 Lokalhyra intern	-2 810	-2 810	0	-2 810
	460 Övriga ext kostn	-756	-667	-90	-667
	480 Övriga int kostn	-244	-374	130	-374
	510 Avskrivning 79xx	-48	-21	-27	-21
	520 Internränta	-5	-1	-4	-1
KOSTNADER		-11 571	-10 607	-964	-10 607
RESULTAT	Total	-1 745	0	-1 745	0

Munsö skola år 2020

Budget

	Rrad	Budget
	310 Externa intäkter	459
	320 Driftersättning	8 194
INTÄKTER		8 653
	410 Perskostn. + PO	-5 564
	440 Lokalhyra intern	-2 187
	460 Övriga ext kostn	-683
	480 Övriga int kostn	-146
	510 Avskrivning 79xx	-59
	520 Internränta	-13
	530 Prel lev.fakturor	0
KOSTNADER		-8 653
RESULTAT	Total	0

I budget 2020 ligger en ej identifierad besparing på personal motsvarande 1 440 tkr för att få en ekonomi i balans. Kostnader för hela året 2020 enligt prognos per februari är 10 249 tkr. Prognosen totalt ligger på -1 977 tkr för helåret 2020. Främst högre personalkostnader och lägre driftersättning pga. av färre barn i prognos än budget.

Ekonomiska förutsättningar per scenario

Nedan beskrivs tre olika scenarier avseende hur vi skulle kunna organisera enheten Munsö och Sundby skolor på ett nytt sätt för att nå högre kvalitet med en mer hållbar ekonomi och budget i balans. Budget 2020 är underlag till beräkningarna.

Scenario 1

En sammanslagning av Munsö och Sundby skolor innebär att vi får en enhet som har ekonomisk hållbarhet och möjlighet att få en budget i balans. Räknat på 2020 års budget skulle vi ha gjort följande besparing räknat på en helårseffekt.

Sundby efter sammanslagning	
Alla belopp anges i tusen kronor	
Överskott/månad	39
Överskott/år	473
Besparing	
Strukturbidrag	633
Underskott Munsö enligt budget	1 440
Underskott Sundby enligt budget	2 791
Total besparing 2020	4 864

Hyran för Munsö skola kommer förvaltningen att ha kvar som kostnad men kommer inte att belasta enheten. BUN gör en besparing genom att strukturbidraget inte kommer att betalas ut till Munsö efter sammanslagningen.

Största besparingen med att slå ihop enheterna är att vi minskar personalkostnaderna, kostnaderna minskar med cirka 4 900 tkr/år. Nedan tabell visar förändringen av personal efter sammanslagningen.

	Sundby	Munsö	Sundby efter sammanslagning	
Lärare	8	5	9	-4
Lärarassistenter	0	0	7	7
Rektor	0,5	0,5	1	
Biträdande	0,3	0,1	0,4	
Intendent	0,6	0,4	1	
Spec. pedagog	1,5	0,5	1	-1
IT tekniker	0,1	0,1	0,2	
Fritidspersonal	5,87	4,55	2,55	-7,87
Elevassistent	2	0	1	-1
	18,87	11,15	23,15	-6,87

Tabellen nedan visar hur det skulle se ut vid en sammanslagning.

resultat (tkr)	473
Kostnad per elev (tkr)	84

Vi ser att kostnad per elev minskar till 84 tkr från 107 tkr på Munsö och 95 tkr på Sundby. Vilket visar att vi minskar kostnaderna på enheten och ökar elevantalet.

Scenario 2

Vi kommer att göra en besparing på att Sundby skolas underskott försvinner i samband med flytt till Munsö skola. Munsö kommer dock fortsätta att gå med underskott då antagandet är gjort att elever från Sundby skola inte följer med till Munsö skola utan väljer andra skolor på Ekerö. Vilket medför att Munsö skola inte kommer att få ökade elevintäkter och har kvar sitt underskott.

Munsö efter sammanslagning	
Alla belopp anges i tusen kronor	
Underskott/mån	-127
Underskott/år	-1 520
Besparing	
Sundby underskott enligt budget	2 791
	2 791
Kvar kostnader BUN	
Strukturbidrag	633
	633
Beräknat underskott 2020 inkl. strukturbidrag	2 153

Scenario 3

Båda enheterna går i underskott efter förändringen dock gör vi en besparing genom att underskotten minskar på båda enheterna. Vi lyckas inte minska personalkostnaderna i den grad som krävs för att få budget i balans samt att elevantalet inte blir tillräckligt stort i enheterna för att bära kostnaderna.

Sundby efter sammanslagning	
Alla belopp anges i tusen kronor	
Underskott/månad	-119
Underskott/år	-1 434
Munsö F-3 sammanslagning med FSK	
underskott/månad	-109
Underskott/år	-1 305
Besparing	
Sundby underskott enligt budget	2 022
Munsö underskott enligt budget	135
Total besparing	2 157
kvar kostnader BUN	
Strukturbidrag	633
	633
Beräknat underskott 2020 inkl. strukturbidrag	3 372

BARNKONSEKVENSPANALYS

BILAGA TILL UTREDNINGEN OM SKOLOMRÅDE - SUNDBY OCH MUNSÖ
BUN20/73

BARNKONSEKVENSANALYS

1. Inledning

Utredningen om skolområde – Sundby och Munsö (2020-04-15, BUN20/73) genomfördes i syfte att undersöka hur förvaltningen kan skapa en bättre skolorganisation avseende väl utvecklade kollegiala strukturer samt kvalitativ undervisning. Detta med anledning av förändrade förutsättningar i form av snävare ekonomiska ramar.

Förslaget som lagts är en samorganisering av Munsö- och Sundby skolor. Det innebär att verksamheten på Munsö skola från och med augusti 2020 kommer att bedrivas i Sundby skola. Valet grundar sig på antalet elever i respektive skola och det geografiska läget.

Vad är en barnkonsekvensanalys?

Barnkonventionen antogs av FN:s generalförsamling den 20 november 1989. Sverige ratificerade barnkonventionen utan reservationer 1990. Riksdagen har tagit beslut om att barnkonventionen från och med 1 januari 2020 ska vara svensk lag. Artikel 3 i barnkonventionen slår fast att vid alla åtgärder och beslut som rör barn ska vad som bedöms vara barnets bästa beaktas i första hand. Enligt barnkonventionens artikel 12 har barn rätt att uttrycka sin åsikt i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikt ska beaktas utifrån barnets ålder och mognad i beslutet. Att lyssna till barns egna åsikter om åtgärder som kommer att beröra dem är en förutsättning för att kunna pröva, bedöma och beakta barnets bästa.

”Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa”¹

Vad som är barnets bästa går inte alltid att ge ett enkelt och entydigt svar på. Denna barnkonsekvensanalys syftar till att göra en prövning av vad som är barnens bästa avseende scenario 1 i utredning om skolområde – Sundby och Munsö. Anledningen till att det endast är scenario 1 som undersöks, är för att det är det förslag som förvaltningen förordar. Med anledning av att beslutet har direkta och omfattande konsekvenser för barn så kommer en formell prövning av barnets bästa att göras. Ärendet rör barn i åldrarna F-6. Denna barnkonsekvensanalys undersöker och prövar hur en samorganisering av Munsö- och Sundby skolor kommer att påverka berörda elever i såväl Munsö som Sundby skola.

Barnkonsekvensanalysen redogör primärt för barnens perspektiv, som har inhämtats genom intervjuer med berörda elever. De förväntade effekterna av utredningens förslag om en sammanslagning av Munsö och Sundby skola kommer vägas i förhållande till vad som enligt forskning, statistik, samt barnens perspektiv bedöms vara barnets bästa.

Metod

Elevernas åsikter, frågor och tankar har inhämtats genom semistrukturerade gruppintervjuer med varje årskurs på Munsö skola samt via elevråd på Sundby skola. Frågorna till eleverna har varit öppna och inriktade på vad eleverna tycker, tänker och undrar om förslaget att Munsö skola ska flyttas till Sundby skola samt hur de tror att detta skulle påverka deras skolsituation och vardag. Frågorna finns i bilaga 1.

Åsikterna från Sundby skolas elever har inhämtats genom att varje klass, under vägledning av pedagog, fått diskutera samma frågor som Munsö elever. Elevrepresentanterna har sedan tagit med sig sin klass kommentarer till elevrådet där frågorna diskuterats och dokumenterats.

¹ Artikel 3.1, Barnkonventionen

Personal har fått möjlighet att komplettera barnkonsekvensanalysen med de frågor och tankar som eleverna lyft med dem under skoldagarna. Någon förälder har lämnat input i form av mail.

2. Barnens perspektiv

Ett antal områden har utkristalliserats då intervjuaren med eleverna har sammanställts och analyserats. De åsikter, tankar och resonemang som framkommit i intervju med eleverna har klustrats ihop till ett antal områden. Områdena som lyfts som rubriker i avsnittet nedan innebär att flertalet elever tagit upp ämnet återkommande under intervjuerna. För att kunna återge elevernas perspektiv på bästa sätt har vi satt rubriker efter de områden som eleverna har fört fram återkommande.

Gruppintervjuer med elever på Munsö skola

Oro för mobbning

I samtliga årskurser finns en stor oro för utbredd mobbning på Sundby skola. En majoritet av eleverna på Munsö uppfattar att Sundby är en "mobbingskola". De uttrycker oro för att själva bli mobbade, eller att någon kompis ska bli mobbad. Några tror att det är lättare att bli mobbad på en större skola, att ett rykte kan bli större där och det kan vara mobbning på grund av utseende eller kläder. Under gruppintervjuerna lyfte samtliga årskurser att några redan mobbats på Sundby skola och därför bytt till Munsö skola. Elever uttryckte bland annat; *"Jag har varit mobbad hela mitt liv, på lågstadiet på Sundby, och nu ska jag tillbaks dit. Jag blir orolig av det"*, *"Jag vill inte gå till Sundby, jag blev mobbad där"*, *"Jag har redan gått på Sundby, vill inte tillbaka"* och *"Jag kommer inte gå i Sundby, vill inte bli mobbad"*. De yngre eleverna uttryckte att de äldre barnen kan mobba och reta de som är yngre, de har hört att man blir mobbad på Sundby skola och tycker att det känns läskigt. De yngre eleverna uttryckte oro kring att *"De stora kan slå ner oss så lätt"*, *"De kanske tar min mobil"*, *"De rotar i ens väska och tar ens frukt eller mobil på skolbussen"* och *"Jag är lite orolig att någon ska putta mig framför bussen"*.

Bland eleverna cirkulerar berättelser att elever på Sundby slagit ut tänderna på en elev i skolan och att de knuffat ut en annan elev framför en buss. I en av de yngre årskurserna tror de att ett barn knuffats ut framför en buss och dött.

Det finns en utbredd uppfattning hos eleverna på Munsö att personalen på Sundby inte stoppar mobbing. Flertalet elever vill därför skicka med de vuxna att de måste säga ifrån om någon blir mobbad.

Negativa uppfattningar och tankar om Sundby

Med bakgrund av avsnittet ovan uppgavs att man inte vill och inte kommer att börja på Sundby skola. Några har gått där och bytt till Munsö skola på grund av upplevd mobbning och kränkningar, andra berättar att deras föräldrar inte vill att de ska gå på Sundby skola och att de istället sökt plats på andra skolor. De tycker att andra skolor är bättre än Sundby och att det kan vara värt att få längre skolväg till en bättre skola, eller till en skola där man redan känner någon. En elev säger att hen hade velat börja på Sundby tillsammans med sina kompisar men att hens föräldrar vill att hen ska gå på en annan skola. Samtliga elever har hört dåliga rykten om Sundby skola, flera elever uttrycker en mycket negativ uppfattning om Sundby skola, framförallt kopplat till elaka elever och oro för mobbning.

Vill inte byta skola

Andra orsaker till att eleverna inte vill flytta till Sundby skola sammanfattas i en uttryckt sorg över att lämna sin skola där de trivs och känner sig trygga. Många av eleverna har gått på Munsö skola hela sin skoltid och har både föräldrar och andra släktingar som gått på Munsö skola. Eleverna trivs på Munsö och tycker inte det är roligt att behöva byta skola. Elever tycker också att det känns jobbigt med en flytt. Många elever vill gärna gå kvar på Munsö och uttrycker att de är arga och ledsna över planerna på en flytt; *"Synd, jag har precis börjat här på Munsö och det är väldigt jobbigt att byta*

skola”, ”Inte roligt att byta skola, mina föräldrar har ju sagt att jag ska gå här hela tiden”, ”Det är en dålig idé, för man har nyss renoverat skolan för en massa pengar”, ”Kommer sakna elever och lärare”, ”Man är van vid skolan, det är ett bra ställe som man gillar att vara på”.

Några elever säger att de har bytt skola flera gånger och inte vill byta igen.

Förhoppningar och oro kring kompisar

Flertalet elever på Munsö skola har en förhoppning om att träffa nya kompisar på Sundby. Dock uttrycks att de inte känner någon där och är oroliga över att inte få nya vänner. Oron kring kompisar handlar bland annat om att Munsöeleverna inte känner någon på Sundby skola, att ”*kanske ingen kommer bry sig om mig*” eller att ens nuvarande kompisar hittar nya vänner som de hellre vill vara med. Flera säger att de inte kommer att börja på Sundby och därför finns en oro att kompisarna från Munsö splittras på olika skolor.

I varje årskurs uttrycks förhoppningar om att få fler kompisar och nya vänner på Sundby skola. Denna förhoppning är vanligare bland eleverna i de yngre årskurserna men någon elev i varje klass uttrycker att de tror på möjligheten till fler kompisar i Sundby skola. En elev säger ”*Jag tycker det känns kul, har man tur är någon snäll*”. På frågan om vad de tänker om förslaget att de ska flytta till Sundby skola svarar en elev i årskurs 4 ”*Jättekul, jag har en kompis som går på Sundby*”. En elev i årskurs tre uttrycker en spänd förhoppning om att kunna träffa nya vänner men också en oro att ”*kanske ingen kommer bry sig om mig*”. En trygghet är också att de får med sig kompisar från Munsö skola som de redan känner. De elever som redan har en kompis som går på Sundby skola verkar se mer fram emot att börja där än de som inte känner någon på skolan. I de yngre årskurserna hoppas flickorna på att det blir lite fler tjejer i klassen, på Munsö är de flest pojkar. De funderar kring att tjejerna i den nya klassen kanske är jätteelaka, eller så är de jättesnälla.

Positiva förväntningar och förhoppningar

Många av eleverna uttrycker att de är arga och ledsna över förslaget att flytta Munsö skola till Sundby men flera elever tror också att det kan bli bra och säger att man måste tänka positivt. De beskriver att det både känns lite bra och lite dåligt, att de har blandade känslor, är exalterade och nyfikna men samtidigt oroliga och nervösa. En elev i årskurs tre säger att det känns pirrigt på ett bra sätt och hoppas på att där kan finnas folk som vill bli kompis med en. En elev säger att hen har gått på Munsö länge och har längtat efter att börja på en ny skola. Någon tycker att det ska bli spännande att börja på en ny skola och att det blir roligt att åka SL-buss. Flera tycker att det känns pirrigt och kul, att man kanske får det roligt och trivs bättre än på Munsö. Många av eleverna hoppas på att de kan få nya kompisar på Sundby.

I årskurs ett hoppas flera på att slippa gå åldersintegrerad klass med F-klass som de ofta tycker är jobbiga. De önskar ha idrott med bara ettorna, utan F-klass.

De positiva förväntningar eleverna har på Sundby skola är bland annat att få fler vänner, att Sundby är en större skola med mer utrymme och en ny skolgård, att man kan gå och handla på Ica, att man går i skolan närmare Ekerö C och kan få närmre till vissa sportaktiviteter samt att de har möjlighet att få nya kompisar på skolan. Några elever hoppas också på att det ska finnas fler böcker på Sundby skola än på Munsö och att där också finns böcker på andra språk än svenska.

Ny resväg till skolan

Elever boende på Adelsö uttrycker i hög utsträckning att de kommer att få längre resväg till skolan och att det är jobbigt att åka långt. En elev tycker det är en dålig idé; ”*Jag kommer behöva åka väldigt långt och vill göra annat på den tiden än att åka buss*”. Andra elever tänker att de måste stiga upp väldigt tidigt på morgonen för att hinna till skolan vilket är jobbigt och gör att de måste lägga sig tidigare. En elev är orolig över att komma sent till skolan. De tror att de inte kommer komma hem förrän klockan 17 på kvällarna och för den som har en fritidsaktivitet på eftermiddagen eller kvällen

kan det bli svårt att hinna hem och äta och hämta sina saker. Kanske måste de ta med sig allt på morgonen och vänta kvar på skolan eller i centrum innan träningen?

Eleverna från Adelsö önskar att skolbussen kan ta snabbaste vägen och att den inte behöver hämta upp eller lämna elever på Munsö. De som bor längst bort på Adelsö vill också slippa att åka runt hela ön, kanske kan det finnas två bussar, eller så kan bussen växla mellan olika rundor? En elev uttrycker; *"Inte roligt att åka runt ön på väg hem från skolan. Det tar längre tid att åka hem, bussen åker runt ön."*

De flesta eleverna vill åka skolbuss, inte SL-buss. En elev uttrycker att det kommer bli roligt att åka skolbuss med kompisarna, något som hen inte får åka till Munsö skola.

Flera elever uttrycker viss oro att åka SL-buss, framförallt rädsla att där bli mobbad av elever från Sundby skola, och att äldre elever från Sundby ska tvinga till sig saker från dem på bussen, till exempel deras frukt eller deras mobiltelefon. Elever i flera av årskurserna tog upp att de hört att detta hänt tidigare och de upplever att bussresan till och från skolan kan vara otrygg.

Arbetsro

De olika årskurserna har olika uppfattningar kring hur arbetsron kan påverkas av en flytt till Sundby skola. I de äldre klasserna finns en oro att de ska hamna i större klasser som är mer stökiga. I årskurs 2/3 tror några elever att det kan bli bra att börja på Sundby, *"På Munsö är det inte så bra arbetsro, det kanske kan bli bättre"*. De upplever att det varit väldigt stökigt i deras klass sedan något år tillbaka, att de bytt lärare flera gånger och att lärarna inte stoppat bus och stök i deras klass. Om de byter till en ny klass på Sundby skola så hoppas de på att lärarna ska säga till de som stökar och göra bra lektioner.

Mottagandet på Sundby

En elev på Munsö skola har uppfattat från föräldrar och personal på Sundby skola att lärarna inte ens vet hur de ska få plats på Sundby skola. Munsös elever undrar vad Sundby skola tycker och om de vill ha dem där. Några tror att det är trångt och att Sundby inte vill att Munsö ska flytta dit; *"Sundby vill inte ha fler folk där"*.

Eleverna undrar över hur de kommer att bli mottagna på Sundby skola och önskar att bli välkomnade dit. Till exempel skulle de vilja få en rundtur med eleverna på Sundby skola och få träffa alla lärare och all personal. De undrar också om lärarna på Sundby kommer få veta hur långt de kommit i olika ämnen så att de till exempel inte behöver börja om från början i matteboken; *"Kan de skicka över våra matteböcker dit?"*.

Skolgården

Särskilt för de yngre eleverna är skolgården ett viktigt område där de har både frågor och förhoppningar. En förhoppning hos de elever som inte känner till skolgården på Sundby är att den ska vara stor med roliga saker att göra. Eleverna är oroliga för att Sundbys skolgård är för liten för alla skolans elever, att den är inhägnad av staket och att där saknas en skog att leka i. På Munsö leker de mycket i skogen och har byggt många kojor som de är ledsna över att behöva lämna. En elev uttrycker särskild oro över att hen inte känner till skolgården på Sundby och att där inte finns någon skog som hen är van att leka i. Eleverna önskar att de kan ta med sina kojor.

Flera elever som varit på Sundby skola beskriver att där finns fler roliga saker att göra på rasterna och att det ska bli kul att vara där. Det som lockar allra flest är linbanan men också klätterställningen, gungor, spela bandy och fotboll, vara i gymnastiksalen, leta pinnar och färgglada kulor kommer upp som alternativ de ser fram emot.

Vad är viktigt för de vuxna att tänka på så att det blir bra för Munsös elever att börja på Sundby?

För att det ska bli så bra som möjligt vill eleverna att de vuxna ska ordna en "Hej då-fest" på Munsö med gott fika. Då kan eleverna få självförtroende med sig till den nya skolan. De vuxna ska också peppa eleverna att det kommer bli bra på den nya skolan. Man ska fråga eleverna det mesta inför flytten "som ni gör nu". Eleverna vill att man ska få gå med sina kompisar och att det ska vara samma klasser som på Munsö. Eleverna på Sundby ska säga "Hej!" när eleverna kommer och de vill ha en rundtur på Sundby skola, där de får träffa all personal och titta hur dom har det i klassrummen. Den rundvisningen får gärna ske innan sommarlovet. Eleverna på Sundby ska vara snälla och berätta hur det fungerar på Sundby.

Lärarna ska se till att man inte blir ledsen och de ska se till att man får en vän direkt. En elev gav förslaget att man kunde ha en fadder i 6:an. Flera elever uppgav att eftersom Munsö har världens bästa kock, måste han följa med till Sundby skola. Lärarna på Sundby måste se till att ingen mobbas och om de ser nån som mobbas så ska de säga till, det ska också föräldrar göra.

Några elever uttryckte att skolbussen ska följa med till Sundby.

Svar från klasser och elevråd på Sundby skola

Oro kring bråk

Samtliga klasser på Sundby skola lyfter oro för att det kommer bli mer bråk mellan eleverna på skolan. Det kan bli mera bråk på rasterna, till exempel under lekar där det finns regler och Munsö har andra regler än Sundby. En klass beskriver det som att det kan bildas två läger av elever från Munsö respektive Sundby. Sundbys elever har också en oro över att Munsöeleverna inte är snälla, att särskilt de nya äldre eleverna är elaka och att elever från Munsö som gått på Sundby tidigare kommer vara kaxiga och taskiga mot dem. Eleverna tror också att många elever kommer att sluta i klassen och söka sig till andra skolor. Flera elever känner också oro inför att klassen blir för stor och att läraren inte ska hinna med alla. Att det ska komma nya elever och lärare gör några elever nervösa och de tänker bland annat på att Munsöeleverna kanske har andra regler på lekar.

Förhoppningar kring kompisar

Liksom eleverna på Munsö skola så lyfter Sundbys elever förhoppningar kring att få fler kompisar som en positiv effekt av en sammanslagning av skolorna. Det är roligt att leka med flera och spännande med nya kompisar att leka med. Några elever hoppas på att det kommer flera tjejer i klassen och en annan klass har tankar kring att det kommer att gå snabbare att bygga i sandlådan när de blir fler som kan hjälpas åt. Kanske kan de nya kompisarna andra språk och de kanske kan lära ut nya saker och lekar. Några elever tycker också att det kommer bli kul att gamla kompisar kommer tillbaka till Sundby skola.

Arbetsro

Eleverna undrar hur de ska få plats när det kommer många nya elever och personal och tror att det kommer bli trångt i klassrummen, i matsalen, på fotbollsplan, basket- och bandyplan. De tar upp oro kring trängsel och stök i hallarna utanför klassrummen samt långa matköer och köer till kingrutorna. Kopplat till detta är oro för arbetsro i klassrummet och möjlighet till att få hjälp av lärare. Större klasser leder till stök, trångt och högljutt i, och utanför, klassrummet och att de kommer få nya lärare som de inte känner. Kanske kommer lärarna inte hinna hjälpa alla elever.

Positiva förväntningar och förhoppningar

Elevrådet benämner att de inte kan komma på så många positiva saker med en sammanslagning av Sundby och Munsö skola och att det är lättare att komma på dåliga saker. De hoppas dock på att

skolan kanske får mera pengar och att de då kan göra roliga saker. Eleverna undrar varför de inte fått vara med och bestämma innan förslaget var klart.

Mottagande, hur ska vi ta emot eleverna från Munsö

För att det ska bli så bra som möjligt för alla elever om Munsö skola flyttar till Sundby så tänker Sundbyeleverna att de behöver göra så att alla känner sig välkomna. Till exempel kan de bjuda in Munsös elever på besök och visa runt på skolan, inne och ute. De kan berätta om reglerna på Sundby, tänka på att Munsös elever kan ha andra regler än de på Sundby, och försöka komma överens om regler och annat. Eleverna tänker också att de ska visa att de vill vara kompisar med eleverna från Munsö och vara snälla och hjälpsamma mot dem, lära sig alla namn och säga "Hej!".

Vad är viktigt för de vuxna att tänka på så att det blir bra för alla elever om Munsös elever ska börja hos er på Sundby?

För att det ska bli så bra som möjligt för alla elever vid en sammanslagning tänker eleverna att de vuxna behöver vara med och hjälpa till. Det vore bra med fler vuxna både ute och inne som kan hjälpa till vid konflikter. Eleverna tycker att det behövs mycket personal ute på rasterna och att de har tydliga regler både ute och inne. De föreslår också fler lektioner i halvklass och att det finns två vuxna i varje klass.

Eleverna önskar att Munsö tar med sig sina basketkorgar till Sundby. På skolgården önskar de också att de får fler Kingplaner, fler gungor, att kinagungan kommer tillbaka och att linbanan lagas. På Sundby vill eleverna också kunna bygga kojor vilket de känner till att man kan göra på Munsö skola. Några elever vill att klassrummen målas om i färger så att det blir fint inför att Munsö elever ska börja hos dem.

3. Lagstiftning, forskning och statistik - hur kommer beslutet påverka eleverna?

Skollagen

Skolverket² beskriver hur skollagen är utformad med hänsyn till barnkonventionen och hur den möter barnkonventionens artiklar kring till exempel barns rätt till utbildning och barns rätt att komma till tals. Sverige har under lång tid varit skyldiga att anpassa sin nationella lagstiftning utifrån barnkonventionen. Utgångspunkten är att lagstiftarna ska ha tagit hänsyn till barnkonventionen i utformningen av skollagen.

Barnets rätt till utbildning enligt artikel 28 i barnkonventionen finns i bestämmelser i Regeringsformen och skollagen (2 kapitlet 18 § första stycket regeringsformen och 7 kapitlet 2–3 §§ skollagen).

Artikel 12 om varje barns rätt att få komma till tals motsvaras av bestämmelser i skollagen och i läroplanerna (4 kapitlet 9 § skollagen, samt läroplanen för förskolan och läroplanerna för grundskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, grundsärskolan, sameskolan, specialskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan).

Forskning

För att kunna pröva barnets bästa i förhållande till befintlig forskning har vi inom ramen för barnkonsekvensanalysen tagit del av nedan rapporter och forskningsöversikter i ämnet. Även Barn- och utbildningsförvaltningens Utredning skolområde Munsö och Sundby, sid 2–4, beaktar aktuell forskning inom området. I barnkonsekvensanalysen har de förväntade effekterna av utredningens

² <https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/barnkonventionen>

förslag om en sammanslagning av Munsö och Sundby skola vägts i förhållande till vad som enligt forskning bedöms vara barnets bästa.

- *Skolstorlekens påverkan på elevers skolprestationer och sociala situation i skolan. En forskningsöversikt* Av: Carl-Henrik Adolfsson Linnéuniversitet 2014³
- *Skolverkets kunskapsöversikt från 2009: Vad påverkar resultaten i svensk grundskola?*⁴
- *Forskning för klassrummet Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i praktiken, 2013*⁵

Carl-Henrik Adolfssons forskningsöversikt från 2014 berör områdena *skolstorlekens betydelse för undervisningskvalitet och elevers skolresultat, elevers möjligheter att erhålla en likvärdig utbildning, elevers sociala skolsituation, lärares och föräldrars attityder samt kostnadseffektivitet.*

Kompetensförsörjning: Om man tittar på vad rektorer och lärare betraktar vara en attraktiv skola att arbeta på visar forskning att en skolstorlek på 200–800 elever tilltalar rektorerna. Små skolor verkar inte tilltalande på grund av de många gånger begränsade ekonomiska resurserna, en begränsad personal att arbeta med och de försämrade karriärmöjligheter. Studier visar på liknande sätt att skolstorlek är en signifikant faktor bakom lärares beslut att söka ett jobb eller byta skola. Flera studier pekar mot att små skolor har svårare att locka till sig och behålla lärare jämfört med andra skolor. Medelstora skolor runt 300 är en attraktiv skolstorlek för lärare och rektorer. De riktigt små skolorna med enbart några enstaka lärare kan bli väldigt sårbara vid sjukskrivningar eller om någon lärare slutar på skolan. Svårigheten att få in lärarvikarier är ett tänkbart dilemma. Till detta kan läggas konsekvenserna av kraven på lärarlegitimation och behörighet som kan innebära problem för de allra minsta skolorna. I kombination med att de riktigt små och stora skolorna inte uppfattas som lika attraktiva av varken lärare eller rektorer som medelstora skolor finns risken att genomströmningen av lärare och rektorer blir större på de mindre skolorna.

Mobbning: Forskning kring mobbning är inte entydig: vissa studier påvisar lika mycket mobbning i små som i stora skolor, men att det upptäcks snabbare i små skolor.

Referat/sammanfattning av Skolverkets kunskapsöversikt från 2009: Vad påverkar resultaten i svensk grundskola? Kunskapsöversikt om betydelsen av olika faktorer

Klasstorlek: Skolverkets kunskapsöversikt sammanfattar att såväl klasstorlek som lärartäthet har betydelse för elevernas resultat men att effekterna ofta varierar utifrån elevernas ålder och bakgrund. I huvudsak lokaliseras fördelar av att gå i en mindre klass till den första årskursen. Effekten av en mindre klasstorlek är betydligt starkare för elever med utländsk bakgrund, och för elever som är missgynnade vad gäller socioekonomisk och utbildningsmässig bakgrund. Effekten av klasstorlek är också beroende av lärarens kompetens. Skolverkets kunskapsöversikt från 2009 visar att klasstorlek och lärartäthet har betydelse för elevernas resultat. Men den resultatbilden visar att effekterna framförallt är tydliga för elever i de tidiga skolåren och för elever som i mindre utsträckning kan få stöd av hemmet i sitt skolarbete.

Åldersintegrering: I forskning uppmärksammas vissa risker för negativa effekter av åldersintegrering i skolklasser, där elever i olika årskurser går i samma klass. Skolverkets kunskapsöversikt från 2009 visar på sämre resultat i årskurs 6 för de elever som gått i

³Skolstorlekens påverkan på elevers skolprestationer och sociala situation i skolan En forskningsöversikt Av: Carl-Henrik Adolfsson Linnéuniversitet 2014
<http://nu.diva-portal.org/smash/get/diva2:712915/FULLTEXT02.pdf>

⁴Vad påverkar resultaten i svensk grundskola? Kunskapsöversikt om betydelsen av olika faktorer ISBN: 978-91-85545-67-4 Form: Ordförrådet AB
<https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65874a/1553961956522/pdf2260.pdf>

⁵ *Forskning för klassrummet Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i praktiken, 2013*, www.skolverket.se ISBN: 978-91-7559-064-6
https://larportalen.skolverket.se/LarportalenAPI/api-v2/document/path/larportalen/material/4_KollegialtLarande/dokument/Puff/Forskning_for_klassrummet.pdf

åldersintegrerade klasser. Effekten tycks vara likartad för pojkar, flickor, lågpresterande elever och elever med utländsk bakgrund. Enligt forskningsöversikten är effekterna i årskurs 6 relativt stora.

Kamrateffekter: Några av de starkaste positiva påverkansfaktorerna inom en skola är klassrumsklimatet och kamratinflytandet. Hattie ⁶ menar att den mest avgörande faktorn för att lyckas som ny elev i en klass är att under den första månaden på en ny skola få en kamrat. Om den nya eleven inte lyckas med det så sänks chanserna till ett bra skolarbete markant. En god social miljö och goda kamratkontakter är en förutsättning för ett gott lärande.

Att känna tillhörighet är centralt och därför är det så viktigt att arbetet med relationer och värdegrund alltid är närvarande som en naturlig del i hela skolarbetet. Studier visar också att svagpresterande elever generellt är extra känsliga för kamrateffekter, samt att de svagaste eleverna är de som gynnas mest av att befinna sig en god social miljö. Det har också visat sig att kamrateffekter är större för pojkar än för flickor. För elever med höga resultat är inte kamrateffekterna lika betydande för skolresultatet.

Huvudmans ansvar: Skolhuvudman ansvar för att skapa en långsiktighet för framgång där vetenskap och beprövad erfarenhet är viktiga nycklar i skolans systematiska skolutvecklingsarbete. I Skolverkets lägesbedömning från 2013⁷ lyfts tre viktiga områden fram. För att säkerställa att barn och elever får den utbildning de har rätt till bör dessa områden samverka. När detta sker skapas goda förutsättningar för att nå god kvalitet, bättre resultat och likvärdighet:

- alla skolor måste utvecklas till bra skolor
- säkra tillgången på kompetenta lärare
- skolor och huvudmän behöver långsiktighet.

Sammanfattning av forskning

Inom ramen för barnkonsekvensanalysen har vi inte identifierat något stöd för att en sammanslagning skulle ha en negativ effekt på elevernas kunskapsresultat. Några av de starkaste positiva påverkansfaktorerna inom skolorna är klassrumsklimatet och kamratinflytandet. Sammansättningen av elever i en grupp och en god social miljö har stor betydelse för elevers inläring och resultat. Studier visar att svagpresterande elever generellt är extra känsliga för kamrateffekter, samt att de elever är de som gynnas mest av att befinna sig en god social miljö. Kamrateffekten är större för pojkar än för flickor.

Såväl klasstorlek som lärartäthet har betydelse för elevernas resultat men effekterna varierar utifrån elevernas ålder och bakgrund och är framförallt är tydliga för elever i de tidiga skolåren och för elever som i mindre utsträckning kan få stöd av hemmet i sitt skolarbete. I huvudsak lokaliseras fördelar av att gå i en mindre klass till den första årskursen. Effekten av klasstorlek är också beroende av lärarens kompetens. I forskning uppmärksammas vissa risker för negativa effekter av åldersintegrering i skolklasser.

Riktigt små (och stora) skolor uppfattas inte som lika attraktiva av varken lärare eller rektorer som medelstora skolor. Därmed finns risken att genomströmningen av lärare och rektorer blir större på de mindre skolorna. Små skolor med enbart några enstaka lärare kan också bli väldigt sårbara vid sjukskrivningar eller om någon lärare slutar på skolan. Svårigheten att få in lärarvikarier är ett tänkbart dilemma. Även kraven på lärarlegitimation och behörighet kan innebära problem för de allra minsta skolorna.

Statistik

Skolinspektionens skolenkät genomfördes senast våren 2019 för elever i åk 5 på samtliga skolor i Ekerö kommun. Läsåret 2018/19 gick 83 elever på Munsö skola. Tolv elever svarade och det var samtliga som gick i åk 5 den terminen. Eleverna fick svara på frågor kopplade till 10 frågeområden,

⁶ Hattie, J. (2012). Synligt lärande för lärare. Stockholm: Natur & Kultur.

⁷ RAPPORT 387 2013 Skolverkets lägesbedömning 2013, Beställningsnr: 13 1332 ISSN: 1103-2421 ISRN: SKOLV-R-387-SE

varje stapel i figuren nedan är en sammanvägning av flera svar inom samma kategori. Det är vanskligt att göra jämförande analyser på ett litet urval och mätningen är endast en ögonblicksbild men jämförelsen kan trots det antyda styrkor och förbättringsområden på Munsö skola. En styrka som sticker ut på Munsö skola är elevernas höga skattningar på frågor om trygghet. Inom samtliga andra områden skattade eleverna på Munsö lägre än genomsnittet i kommunen och övriga medverkande enheter. Inom områdena Stimulans, Utmaningar och Elevhälsa skattade Munsöeleverna betydligt lägre än genomsnittet på övriga skolor.

Sundbys elever i åk 5 skattade många områden högre eller betydligt högre än genomsnittet för övriga skolor på Ekerö och hela landet. *Stimulans, delaktighet och inflytande* samt *anpassningar efter elevens behov* sticker ut som styrkor på Sundby skola. Utifrån skattningen framstår områdena *Trygghet* och *Förhindra kränkningar* viktiga förbättringsområden för Sundby skola.

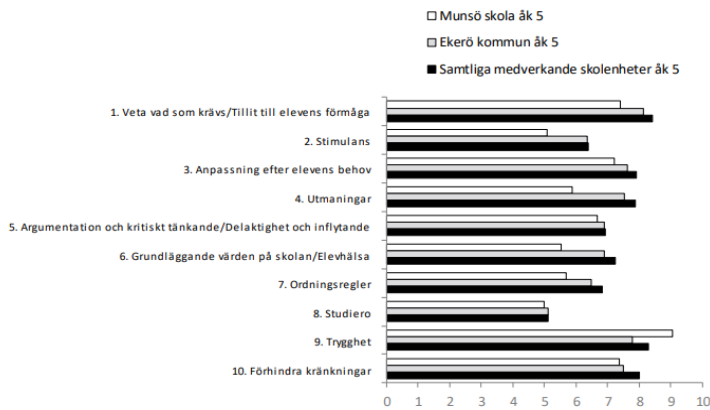

Bild 1. Elevenkät, Resultat Munsö skola åk 5, Skolverkets skolenkät 2019⁸

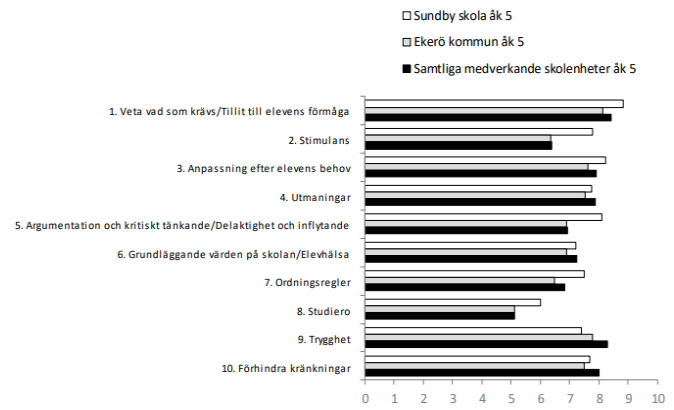

Bild 2. Elevenkät, Resultat Sundby skola åk 5, Skolverkets skolenkät 2019⁹

⁸ <https://siris.skolverket.se/siris/ris.openfile?docID=601780>

⁹ <https://siris.skolverket.se/siris/ris.openfile?docID=600802>

4. Låt barnkonventionen vägleda

Vid en prövning av barnets bästa måste först och främst grundprinciperna om ickediskriminering (artikel 2), barnets rätt till liv och utveckling (artikel 6) samt barnets rätt att göra sin röst hörd och få den beaktad (artikel 12). I ett nästa led bör andra rättigheter i barnkonventionen som kan vara aktuella identifieras och en eventuell påverkan av dessa redovisas. I följande avsnitt kommer därför barnkonventionens artiklar två, sex och tolv att beaktas. Artikel 3 (en bedömning av barnets bästa) kommer att genomföras i kapitel 6 eftersom den ligger tillgrund för bedömning och beslut.

Rätt till likvärdiga villkor, jämlikhet och förbud mot diskriminering (art. 2)

En samorganisering bedöms ge goda förutsättningar för likvärdiga villkor gällande utbildning för eleverna på Munsö och Sundby skolor. Ingen elev bedöms diskrimineras till följd av en flytt.

Elevgrupper som kan ligga i riskzonen att inte gynnas av samorganiseringen i samma utsträckning som övriga elevgrupper har identifierats. Elever med längre resväg, elever som tidigare bytt skola flera gånger samt elever med neuropsykiatriska funktionshinder eller sociala svårigheter riskerar i högre grad än andra elever negativa konsekvenser av ett skolbyte och på så sätt inte ha lika villkor som övriga elever.

Rätt till goda förutsättningar för en optimal utveckling (art. 6)

Enligt utredningen uppges enheterna vara för små för att få till en tillräckligt kvalitativ verksamhet och en ekonomisk bärighet. En samorganisering ger förutsättningar till mer resurser i form av elever och lärare. På så sätt kan dynamiska lärarteam med behöriga lärare i större utsträckning möjliggöras vilket gynnar undervisning och således måluppfyllelse positivt.

Mot bakgrund av liggande förslag finns förutsättningar som gynnar elevernas optimala utveckling görs bedömningen att artikel 6 i barnkonventionen respekteras. Dock finns det grupper av elever för vilka beslutet om en samorganisering kan ha negativ påverkan. De elever som har svårigheter socialt, svårt med förändringar eller som inte trivs i större grupper behöver få extra uppmärksamhet och möjligheter till förberedelse och stöd av skolpersonalen inför, under och efter en flytt till Sundby. I intervjuer med elever framkom att ett fåtal elever har gått på Sundby skola tidigare, men blivit mobbade på skolan och därför bytt till Munsö. Det innebär självklart en stor oro för dessa elever att återvända till Sundby, det är därför viktigt att erbjuda dessa elever stöd.

Rätt till delaktighet (art. 12)

Eftersom beslutet rör barnens skolsituation och kommer påverka deras vardag är det viktigt att förstå hur barnen tänker och tycker kring frågan om en samorganisation, samt vad barnen önskar att beslutsfattare förstår och gör utifrån barnets perspektiv på förslaget.

Elevernas åsikter i denna fråga har hämtats in genom gruppintervjuer med samtliga årskurser på Munsö skola samt elevråd på Sundby skola. Samtalen har anpassats efter elevernas åldrar. De äldre eleverna har fått uttrycka sina åsikter både i skrift och i samtal medan de yngre barnen har använt sig av bildstöd för att uttrycka sina tankar och åsikter under gruppintervjuerna. Alla elevers åsikter har tagits i beaktande då intervjumaterialet strukturerats. Samtliga elever som har berörts av förslaget har bjudits in att uttrycka sina åsikter. De åsikter barnen lyft fram i frågan redovisas i avsnitt 2. *Barnens perspektiv.*

Elevernas åsikter och perspektiv har vägts in utifrån ålder och mognad och tillsammans med kunskap från aktuell forskning i ämnet samt utredningen om Munsö och Sundby skolorganisation bedömningen av barnets bästa. Elevers frågor har omhändertagits under rubriken *Kompensatoriska åtgärder för barnets bästa* i avsnitt 5, med uppmaning om att rektor och

förvaltning gör en noggrann plan där barnen involveras i förberedelse, genomförande och uppföljning av förändringen.

Andra rättigheter som berörs av detta beslut:

	Rätt till bästa uppnåeliga hälsa, likvärdig tillgång till hälso- och sjukvård (artikel 23, 24 och 39)
	Rätt till en trygg och säker uppväxt, skydd mot alla former av våld och övergrepp (art. 19, 32-40)
x	Rätt till utbildning (artikel 28 och 29)
	Rätt till social trygghet och skälig levnadsstandard (artikel 26 och 27)
x	Rätt till vila, lek, kultur och fritid (artikel 31)
x	Rätt till information och demokratiska rättigheter (artikel 12, 13, 14, 15, 16 och 17)
	Rättigheter som rör föräldraskap och omhändertagande (artikel 5, 9, 18, 20, 21 och 25)
	Rättigheter kopplade till fungerande samhällsservice och samhällsplanering (artikel 12, 24, 26, 31 m.fl.)
	Rättigheter för barn från minoritetsgrupper, barn på flykt samt barn i asylprocessen (artikel 7, 8, 9, 10, 20, 22 och 30)

5. Analys av konsekvenser samt bedömning av barnets bästa

Kapitlet ovan visar att en flytt till Sundby skola inte bryter mot någon artikel i barnkonventionen. Dock finns det ett antal områden som man bör titta extra på och genomföra vissa kompensatoriska åtgärder för att säkerställa att det blir så bra som möjligt för eleverna vid en eventuell flytt.

Bedömningen av barnets bästa innebär att väga olika värden mot varandra samt identifiera positiva och negativa konsekvenser vid en flytt. Att en majoritet av barnen anser att man inte vill byta skola eller känner oro inför en flytt betyder inte att en samorganisering går emot barnets bästa. Detta kapitel syftar till att identifiera negativa och positiva konsekvenser av en samorganisering samt vilka kompensatoriska åtgärder som kan behövas vid införandet av en samorganisation.

Resultatet från Skolinspektionens elevenkät 2019 antyder utifrån Munsö- och Sundbyelevernas skattningar att en samorganisation av Sundby och Munsö skolor skulle kunna ge en förbättrad kvalitet i undervisningen för nuvarande elever på Munsö skola, men att man vid en sammanslagning också behöver lägga stor vikt på åtgärder för att skapa en god trygghet för samtliga elever, samt ett väl fungerande arbete mot kränkningar. Ett viktigt förbehåll när det gäller analysen av skolenkäterna är att de är få som svarat och enskilda svar påverkar mycket. Det är vanskligt att göra jämförande analyser på ett så litet urval men jämförelsen kan trots det antyda styrkor och förbättringsområden ett kommande arbetet med trygghetsskapande åtgärder bör elevhälsan var delaktig och tillgänglig. Tryggheten är en av Munsö skolas styrkor och elevernas och personalens goda erfarenheter inom detta område bör tillvaratas.

Negativa konsekvenser

Eleverna lyfte en rad negativa konsekvenser och farhågor av en flytt. Det rörde sig bland annat om oro kring kompisar, oro för mobbing, ny och längre skolväg, sämre arbetsro samt en utbredd åsikt och rädsla att Sundby är en skola där det förekommer mobbing. Det finns såklart en generell oro att lämna något som är tryggt, och inte veta vad det är man ska till. Eleverna nämner att de är oroliga för att bli mobbade på Sundby eftersom några elever tidigare gått där, men bytt till Munsö. Forskning om mobbing är inte entydig, vissa studier påvisar lika mycket mobbing i små som i stora skolor, men att det upptäckts snabbare i små skolor. Att känna oro inför att byta skola är naturligt. Även Sundbys

elever lyfter oro för att det kommer bli mer bråk mellan eleverna på skolan. Sundbys elever har också en oro över att Munsöeleverna inte är snälla, att särskilt de nya äldre eleverna är elaka och att elever från Munsö som gått på Sundby tidigare kommer vara kaxiga och taskiga mot dem.

Eleverna i Ekerö kommun har olika förutsättningar och behov beroende på bland annat kön, ålder, socioekonomiska förhållanden, kulturell och etnisk bakgrund och eventuella funktionsnedsättningar. En sammanslagning av eleverna i Munsö- och Sundby skola skapar en större skolenhet (fler elever) vilket påverkar eleverna både från Munsö och de som nu går på Sundby. Att slå ihop två befintliga skolkulturer till en ny kommer säkerligen att påverka eleverna då nuvarande rutiner och regler behöver ses över. Dock kommer det att vara samma rektor för enheterna vilket kan skapa stabilitet. Att klassammansättningarna förändras kan skapa ytterligare otrygghet och osäkerhet hos eleverna men vilket kan antas är övergående ju längre eleverna gått på Sundby.

Elever lyfter även till viss del att Sundby skola har fler elever och att arbetsron därför kan påverkas negativt av större klasser. Enligt forskning har klasstorlek viss betydelse för elevernas resultat men effekterna varierar utifrån elevernas ålder och bakgrund. Fördelarna av att gå i en mindre klass är som störst i den första årskursen. Den positiva effekten av en mindre klasstorlek är betydligt starkare för elever med utländsk bakgrund, och för elever som är missgynnade vad gäller socioekonomisk och utbildningsmässig bakgrund, elever som i mindre utsträckning kan få stöd av hemmet i sitt skolarbete.

Eleverna har tagit upp, vilket bekräftas av utredningen, att klasserna kommer bli något större än nuvarande klasser på Munsö och Sundby skola (i paritet med klasstorlekar på skolorna i tätorterna). Det ställer högre krav på att man delar upp och organiserar för mindre grupper efter behov och ämnen. Några elever har uttryckt en oro för större klasser och att det kan medföra att lektionerna blir stökigare. Forskning visar att såväl klasstorlek som lärartäthet har betydelse för elevers resultat men effekterna varierar utifrån elevernas ålder och bakgrund. Eventuella negativa effekter av en större klass är framförallt tydliga för elever i de tidiga skolåren och för elever som har mindre möjlighet till stöd av hemmet i sitt skolarbete. Effekten av klasstorlek är också beroende av lärarens kompetens.

Elevernas åsikter visar på att de har synpunkter på resvägen till Sundby skola. Precis som eleverna uttrycker så kommer flertalet elever få en längre resväg till skolan. Det kommer innebära att eleverna behöver gå upp tidigare på morgonen samt komma hem senare på eftermiddagen. Sannolikt kommer det bli mer biltrafik vid Sundby skola i början och slutet av skoldagen eftersom fler barn ska gå på samma skola.

Kompensatoriska åtgärder för barnens bästa

I det fall förslaget om en samorganisering ska genomföras bör en plan för kompensatoriska åtgärder tas fram för att lindra konsekvenserna och trygga eleverna inför en samorganisering. Åtgärder behöver tas fram för att göra eleverna delaktiga och trygga i förberedelsefasen inför en flytt, vid mottagandet på Sundby skola, samt uppföljande åtgärder som följer resultatet och konsekvenserna av samorganiseringen på såväl grupp- som individnivå. Utifrån den oro som eleverna framför är en återkommande uppföljning av elevernas upplevelser av särskild vikt för att säkerställa att eleverna kommer in i ett positivt socialt sammanhang, känner trygghet på skolan, har vänner och att oron för mobbning och utsatthet minskar.

Forskning visar att den mest avgörande faktorn för att lyckas som ny elev i en klass är att under den första månaden på en ny skola få en kamrat. Om den nya eleven inte lyckas med det så sänks chanserna till ett bra skolarbete markant. En god social miljö och goda kamratkontakter är en förutsättning för ett gott lärande. Med anledning av att elever på båda skolor känner oro är det viktigt att oron bemöts av personalen så att förändringen och starten på Sundby blir så trygg som möjligt för eleverna. Oron för mobbning och övriga frågor som eleverna lyft inom ramen för

barnkonsekvensanalysen behöver omhändertas i en plan för åtgärder kopplade till flytten av Munsö skola. Flera av eleverna lyfte vikten av att de får komma till Sundby skola innan sommarlovet och träffa såväl lärare som elever.

En bedömning som görs är att vissa elevgrupper och elever kan komma att missgynnas av större klasser. Under en inledande period bör elevhälsan på Sundby skola stärkas och vara delaktig i att planera för trygghetsskapande insatser på såväl grupp- som individnivå.

Den längre skolvägen förutsätter att vid en planering av skolbussrutter bör skolbussen inte köra längre sträckor för att hämta upp elever. Den skolbuss som i dagsläget trafikerar Adelsö bör inte hämta elever då bussen lämnat Adelsö, utan då köra direkt till Sundby skola för att minimera elevernas tid i bussen. Utifrån en möjlig ökad trafik vid Sundby skola i början och slutet av skoldagen kan trafiksituationen med säkra avlämningsplatser behöva ses över.

Positiva konsekvenser

Utifrån de kostnadskalkyler som framgår av utredningen tycks de ekonomiska förutsättningarna för att bedriva Munsö och Sundby skolor med en budget i balans inte vara görbart. De beräknade intäkterna minskar de närmaste åren, både från statligt och kommunalt håll. De kostnadskalkyler som presenteras försvårar i dagsläget en god kvalitet på undervisningen på Munsö skola. Munsö skola har kompetent personal och eleverna uttrycker att de känner sig trygga på skolan, men med rådande ekonomiska förutsättningar kommer detta enligt prognos och elevunderlaget inte fortgå.

Enligt utredningen skulle en samorganisering innebära att Sundby skola får en förbättrad ekonomi, vilket skapar bättre förutsättningar att ytterligare öka kvaliteten i undervisningen. Det ger förutsättningar att leva upp till kraven i skollagen. Eleverna får då tillgång till en stabil och trygg skola med behöriga lärare, mer kvalitativ undervisning. En samorganisering ökar möjligheter till differentiering med möjligheter att dela grupper i olika undervisningsgrupper över dagen och efter ämnen. Eleverna får också ökade möjligheter till sociala kontakter med jämnåriga. Genom en samorganisering ökar Sundby elevpengen och får en mer effektiv organisation med möjlighet att anställa fler behöriga lärare och mer kringpersonal. I förlängningen kan detta öka elevernas målluppfyllelse.

Den enskilt största framgångsfaktorn av betydelse för elevers resultat handlar om lärares kompetens, förmåga och engagemang. Små skolor utanför tätorten kan ha svårare än andra skolor att rekrytera lärare och blir också väldigt sårbara vid sjukskrivningar eller om någon lärare slutar på skolan. Svårigheten att få in lärarvikarier är hög. Till detta kommer att kraven på lärarlegitimation och behörighet kan innebära problem att uppnå på en lite skola. Utifrån dessa faktorer finns risken att genomströmningen av lärare och rektorer blir större på en liten skola. Förslaget om en samorganisering av de två små skolorna Munsö och Sundby ökar möjligheterna att anställa behöriga lärare och bidrar till kontinuitet i lärarkåren med kollegialt utbyte, lärande och utveckling samt en höjd kvalitet på undervisningen. En samorganisation ger också möjligheter till utökad närvaro på skolan för elevhälsans skolsköterska, skolkurator och skolpsykolog.

På Munsö skola är klasserna åldersintegrerade för att möjliggöra både pedagogiska och ekonomiska vinster såsom delade lärare, få till fler och olika kompetens i arbetslagen samt för att möjliggöra en mer differentierad undervisning. Sundby skola arbetar främst med ämneslärare på mellanstadiet där ett arbetslag med olika ämneskompetens arbetar i alla tre klasser, vilket ökar elevernas rätt till undervisning av behörig lärare. Men avseende behörigheter, kollegialt utbyte inom ämnen och rent allmänt didaktiska frågor har ingen av skolorna nått ända fram. Fler elever och klasser på skolan gynnar dessutom sociala strukturer samt ökar möjligheten till större flexibilitet i gruppkonstellationer genom att till exempel arbeta i mindre grupper utifrån behov och förmågor. Detta gynnar allas rätt till en differentierad och kvalitativ undervisning. Undervisningen kommer i många fall få höjd kvalitet. Forskning visar att det finns risk för negativa effekter av åldersintegrering i skolklasser. Till

exempel visar Skolverkets kunskapsöversikt från 2009 på sämre resultat för de elever som gått i åldersintegrerade klasser och att de negativa effekterna på måluppfyllelse i årskurs 6 är relativt stora.¹⁰ En positiv konsekvens vid en samorganisering blir att eleverna endast kommer gå i klasser med elever i samma ålder.

Flertalet elever på Munsö skola har en förhoppning om att träffa nya och fler jämnåriga kompisar på Sundby. I några årskurser går övervägande pojkar och flickorna uttryckte förhoppningar om att de skulle bli fler flickor i den nya klassen.

Bedömning och ställningstagande

Forskning såväl som befintliga ekonomiska förutsättningar talar för att en samorganisering kan stärka kvaliteten på undervisningen och därmed i förlängningen öka måluppfyllelsen för eleverna. Ett av skolans viktigaste uppdrag är att följa skollagen och skapa så goda förutsättningar som möjligt för eleverna att nå så långt som möjligt.

Sett till elevröster är en majoritet av eleverna negativa till en flytt till Sundby. Negativiteten utgörs till stor del av oro inför att lämna något tryggt, och komma till något ovisst samt hur det kommer påverka det sociala sammanhanget. Denna oro ska tas på allvar, men om skolan gör ett bra jobb med att integrera Munsös elever i Sundby skola, är bedömningen att avseende oro så är den negativa konsekvensen kortsiktig eftersom den är övergående. Eleverna uttryckte även en önskan om att de vuxna ska ”peppa” eleverna att börja på Sundby skola.

Att resvägen blir längre är en långsiktig konsekvens och behöver hanteras med effektiv planering av skolbussrutter.

Bedömningen är att dessa faktorer inte överväger positiva effekter i form av förhöjd kvalitet på utbildningen, minskade kostnader och elevernas ökade möjligheter till fler sociala kontakter med jämnåriga på en större skola. Förhoppningen om nya och fler kompisar var något som majoriteten av eleverna på Munsö skola förde fram under gruppintervjuerna.

En fortsatt drift av Munsö och Sundby skola som egna enheter skulle leda till budgetunderskott som i förlängningen riskerar en sänkning av kvaliteten i undervisningen. En sammanslagning av skolorna kan istället generera positiva sociala och undervisningskvalitetsmässiga effekter med fler jämnåriga kamrater och kontinuitet i lärarkåren, såväl som en möjlighet att hålla budget.

Ställningstagande

Med utgångspunkt i forskning, statistik och elevernas egna röster bedömer arbetsgruppen för barnkonsekvensanalysen att förslaget om en samorganisering enligt scenario 1, det som förvaltningen föreslår nämnden att genomföra, inte strider mot det som kan bedömas som barnets bästa. Arbetsgruppen för barnkonsekvensanalysen föreslår även att beslut fattas att en konsekvensutvärdering genomförs inom ett år efter organisationsförändringen för att följa upp och bedöma om man har uppnått önskade effekter gällande budget i balans och kvalitet i undervisningen, eller om man behöver vidta ytterligare åtgärder.

¹⁰Vad påverkar resultaten i svensk grundskola? Kunskapsöversikt om betydelsen av olika faktorer ISBN: 978-91-85545-67-4 Form: Ordförrådet AB <https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65874a/1553961956522/pdf2260.pdf>

Bilaga 1: Frågor som ställts under intervjutillfällena

Intervjuerna har genomförts årskursvis, i grupper om 5–12 elever. Intervjuerna har utgått från frågorna nedan:

Fråga 1: Hur känner/tycker du kring förslaget att Munsö skola ska flytta till Sundby?

Fråga 2: Finns det något som *inte* känns bra med förslaget att flytta Munsö skola till Sundby? Vad?

Fråga 2: Finns det något som känns *bra/roligt* med förslaget att flytta Munsö skola till Sundby? Vad?

Fråga 3: Vad är viktigt för vuxna att tänka på för att en flytt ska bli så bra som möjligt för dig/er elever?

Frågorna som diskuterats i Sundby skolas klasser och elevråd:

Fråga 1: Vad tycker ni om förslaget att Munsö skola ska flytta till Sundby skola? Varför?

Fråga 2: Hur tror ni att det skulle bli för er om eleverna från Munsö börjar på Sundby skola?

Fråga 3: Finns det något som inte känns bra med förslaget om att Munsö skola ska flytta till Sundby? Vad?

Fråga 4: Finns det något som känns bra/roligt med förslaget om att Munsö skola ska flytta till Sundby? Vad?

Fråga 5: Vad är viktigt för de vuxna att tänka på så att det blir bra för alla elever om Munsös elever ska börja hos er på Sundby?

Fråga 6: Vad kan ni elever tänka på så att det blir så bra som möjligt för alla elever om Munsö elever ska börja på skolan?

Fråga 7: Vad är det bästa med Sundby skola? Vad skulle kunna bli bättre?

Fråga 8: Hur tror ni att det skulle kännas om Sundby flyttade till Munsö